

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Nivelvaiheen tuen tarve nuorten itsensä kokemana

Loijas, Elina

Sipilä, Sanna

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Nivelvaiheen tuen tarve nuorten itsensä kokemana

Loijas Elina
Sipilä Sanna
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2014

Loijas Elina, Sipilä Sanna

Nivelvaiheen tuen tarve nuorten itsensä kokemana

Vuosi 2014 Sivumäärä 46

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata nivelvaiheen tuen tarvetta nuorten itsensä kokemana, siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta toisen asteen oppilaitoksiin. Tavoitteena oli saada ajantasaista, luotettavaa ja monipuolista tietoa nivelvaiheen tuen tarpeesta. Keskeistä opinnäytetyössä oli, että nuoret itse kertoivat omin sanoin, millaista tukea he kaipasivat nivelvaiheessa sekä millaiset tukitoimet he olivat kokeneet merkitykselliseksi nivelvaiheen aikana.

Opinnäytetyö toteutettiin Nuorten Kaupunki -hankkeessa, jossa tarkoituksena oli tutkia ja kehittää toimintatapoja edistämään nuorten hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä keskittyen lasten ja nuorten nivelvaiheisiin.

Tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja itse haastattelut noudattivat puolistrukturoidun teemahaastattelun mallia. Tutkimusmateriaali kerättiin ryhmähaastattelulla, joihin osallistui yhteensä kuusitoista nuorta. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Aineiston analysointiin käytettiin induktiivista sisällön analyysia.

Tuloksissa esille nousi opinto-ohjaajan antaman tuen, ja tiedon merkitys nivelvaiheessa. Vierailut toisen asteen oppilaitoksiin sekä toisen asteen oppilaitosten opiskelijoiden kuvaukset oppilaitoksista ja omista kokemuksistaan koettiin tärkeinä. Vertaistuki ja yhteisöllisyys nousivat merkittäväksi tukitoimeksi nivelvaiheen aikana.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että nuoret perustavat päätöksensä toisen asteen oppilaitoksiin hakeutumisesta tiedon pohjalle. He tarvitsevat mahdollisimman paljon ajankohtaista tietoa ja tulevista ammateista ja opiskelusta toisen asteen oppilaitoksissa. Myös muiden nuorten jakama kokemuksellinen tieto opiskelusta ja ammateista oli tärkeä tuki nuorille nivelvaiheessa.

Asiasanat: nivelvaihe, nuoruus, vertaistuki, yhteisö ja yhteisöllisyys

Loija Elina, Sipilä Sanna

Primary school pupils' support needs in the transition phase to secondary schools as experienced by themselves

Year	2014	Pages	46
------	------	-------	----

The purpose of this study was to describe the needs of the primary school ninth grade pupils in the transition phase to secondary schools as experienced and described by themselves. The goal was to receive up to date, reliable and comprehensive information on the needs of pupils in the transition phase. The study emphasised that the pupils described in their own words themselves, their support needs and what kind of support they had experienced meaningful during the transition phase.

The study was carried out as part of the the City of the youth project (Nuorten kaupunki). The purpose of the project is to study and develop policies to promote young people's well-being and to prevent exclusion focusing on children and young people in their different transition phases.

The study used a qualitative research method and interviews followed a semi-structured theme-based interview model. The research material was collected during three group interviews. The interviews were conducted with a total of sixteen young people. The interviews were recorded and transcribed. The Data analysis was conducted using inductive content analysis.

The results highlighted the importance of the guidance counsellor's support and the information they provided in the transition phase. The visits to secondary schools and secondary school pupils' descriptions of their experiences and educational institutions were seen as important. The peer support and community were raised as important means of support during the transition phase.

The results show that young people base their decisions in selecting secondary educational institutions on available information and facts. They need the most up to date and extensive information about education and future career opportunities. In addition, experimental knowledge of various professions and education shared by their peers is an important aid during the transition phase.

Keywords: transition phase, youth, peer support, community and communality

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Teoreettinen viitekehys.....	8
2.1	Nivelvaihe	8
2.2	15-18-vuotiaan nuoren kehitysvaiheet	10
2.3	Vertaistuki	11
2.4	Yhteisö ja yhteisöllisyys	12
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	14
4	Opinnäytetyön toteuttamien.....	14
4.1	Laadullinen tutkimusote.....	14
4.2	Kohderyhmän valinta ja aineiston keruu	16
4.3	Aineiston analysointi	20
4.3.1	Aineiston pelkistäminen.....	20
4.3.2	Aineiston ryhmittely	21
4.3.3	Aineiston teoreettisten käsitteiden luominen.....	22
5	Tulokset.....	24
6	Pohdinta	31
6.1	Tulosten tarkastelu.....	31
6.2	Tutkimuksen eettiset kysymykset.....	34
6.3	Luotettavuuden tarkastelu.....	36
6.4	Johtopäätökset ja kehittämisajatukset.....	39
	Lähteet	42
	Taulukot	45
	Liitteet.....	46

1 Johdanto

Opinnäytetyö toteutettiin osana Nuorten kaupunki -hanketta, joka kuuluu Tikkurilan Laurean monialaiseen työelämänhankkeeseen, jolle on haettu ulkopuolista rahoitusta. Hanke rakennetaan nuorten osallisuuden sekä hyvinvoinnin ympärille painottaen nivel- ja siirtymävaiheita. Hankkeessa on mukana useita eri opiskelijoita, ja jokaisella opiskelijalla tai opiskelijaparilla on oma opinnäytetyöteemansa. Nuorten kaupunki-hankkeessa on tarkoitus tutkia, selvittää ja kehittää mahdollisuuksia kuinka nuorten hyvinvointia pystytään tukemaan ja syrjäytymistä ehkäisemään. Hankkeen sisäisiä näkökulmia ovat osallisuus, vertaistuki, yhteisöllisyys ja koutsaus.

Opinnäytetyö keskittyy yläkoulusta toiselle asteelle siirtyvien nuorten nivelvaiheeseen. Tarkoituksena oli kuvata nuorten näkemyksiä tarvitsemastaan nivelvaiheen tuesta siirryttäessä yläkoulusta toisen asteen opiskeluiden pariin. Kohderyhmänä opinnäytetyössä olivat yläkoulusta toisen asteen oppilaitoksiin siirtyvät, nivelvaiheessa olevat 15-vuotiaat nuoret. Työelämänyhteistyökumppanina toimi vantaalaisen yläkoulun opinto-ohjaaja. Tämä opinnäytetyö keskittyy yhteisöllisyyden, vertaistuen sekä osallisuuden näkökulmiin.

Kiinnostus Nuorten Kaupunki-hankkeeseen ja opinnäytetyön aihetta kohtaan heräsi hankeinfossa 1.2.2013. Nuorten tuen tarpeen kartoittaminen nivelvaiheessa antaa hyödyllistä tietoa ajatellen mahdollista tulevaa kouluterveydenhoitajan ammattia. Tämä tutkimus voisi myös toimia hyvänä pohjana tuleville opinnäytetöille Nuorten kaupunki-hankkeen sisällä. Tutkimustulosten pohjalta olisi mahdollista alkaa työstämään tukitoimia, joita nuoret pitivät tarpeellisina, sekä kehittämään niitä tukitoimia, jotka nuoret kuvasivat toimiviksi ja merkityksellisiksi. Hankkeen sisällä oltiin kiinnostuneita vertaistuen mahdollisuuksista nivelvaiheessa.

Tämä opinnäytetyö antaa tietoa siitä, että nuoret kokevat vertaistuen tärkeänä ja toimivana tukena, se antaa myös tietoa siitä millaisen vertaistuen nuoret kokivat merkityksellisenä. Eriytyisesti hankkeeseen osallistuvat Vantaan kaupungin opinto-ohjaajat sekä nuorisotyöntekijät hyötyvät tutkimustuloksista. Tutkimustulokset toivat esiin vertaistuen merkityksen sekä epäkohtia esimerkiksi opinto-ohjaajan antamassa tiedossa. Nuoret kuvasivat näitä selvästi ja kertoivat parannusehdotuksia. Tämä opinnäytetyö voisi toimia hyödyllisenä ja ajatuksia herättävänä oppaana muillekin kuin hankkeessa mukana oleville opinto-ohjaajille.

Opinnäytetyön suunnitelma ja toteutus muuttuivat alkuperäisestä muun muassa rahoituksen viivästymisen vuoksi. Lopullisessa suunnitelmassa päädyttiin tutkimaan nuorten nivelvaiheen tuen tarvetta puolistrukturoidun teemahaastattelun keinoin. Aineiston analysointi toteutettiin induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Haastattelut suoritettiin kolmena erillisenä haastatteluna vantaalaisessa yläkoulussa. Haastattelut tehtiin helmi- ja maaliskuun aikana 2014. Haas-

tattelut olivat kestoltaan noin 30 minuuttia ja haastateltavia oli yhteensä kuusitoista. Nauhoitetut haastattelut litteroitiin, jonka jälkeen edettiin kolmivaiheisen prosessin kautta. Ensin aineisto pelkistettiin, tämän jälkeen pelkistetty aineisto ryhmiteltiin ja lopuksi luotiin aineiston teoreettiset käsitteet. Työ sisältää teoreettisen viitekehyksen, jossa tarkastellaan nivelvaihetta, vertaistukea sekä yhteisöllisyyttä aineistosta esiin nousseiden asioiden pohjalta.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, sillä nuorten psykososiaalisten ongelmien määrä maassamme kasvaa ja yhä useampi nuori on syrjäytymisvaarassa. Onnistunut nivelvaihe tukee nuoren kasvua ja ehkäisee syrjäytymistä (Vasalampi 2013.) Viimeisten vuosien aikana nuorten nivelvaihe on alkanut kiinnostaa tutkijoita ja nivelvaiheen tuen tarvetta ja onnistuneen nivelvaiheen merkityksestä nuorten hyvinvointiin on alettu tutkia. Nuorten hyvinvointi ja sen tukeminen puhuttaa myös mediassa viikoittain. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa oli kirjoitus 14.4.2014. Imatran kaupungin luomasta mallista lapsiperheiden tukemiseksi. Kunnissa panostetaan ennaltaehkäisyyn, sillä se on myös kustannustehokasta. Imatran kaupunki on aloittanut ennaltaehkäisevän työn myös kouluikäisten ja nuorten hyvinvointia tukeakseen. Tarkoituksena on tehdä yhteistyötä koulujen ja perheiden kanssa jotta opettajat voisivat ottaa helpommin asioita puheeksi ja pystyisivät keräämään tukiverkkoja nuoren ympärille. (Valtavaara 2014.)

Mediassa on myös pohdittu toisen asteen ensimmäisen vuoden opintojen viemistä oppivelvollisuuden piiriin. Opetusministeri Krista Kiurun (2013) mukaan tällä pystyttäisiin myös tarttumaan nivelvaiheen ongelmaan saamalla kaikki nuoret toisen asteen opintojen pariin ja vähentämään ensimmäisen vuoden keskeytyksiä. Oppivelvollisuuden pidentäminen onkin puhututtanut hallituksessa jo pitkään. Maaliskuussa 2014 hallitus päätti nostaa oppivelvollisuusiän 16 vuodesta 17 vuoteen. (YLE 2014) Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suuntaa myös kehitystyötä perusopetuksesta jatko-opintoihin siirtyville tukea tarvitseville nuorille, sekä jatko-opintojen ulkopuolelle jääneille nuorille. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014.) Nivelvaiheessa saatu tuki voi olla hyvin merkittävää, kun tarkastellaan nuoren yleistä hyvinvointia.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Nivelvaihe

Koulutukselliseen nivelvaiheeseen liittyy lapsen ja nuoren elämässä suuria muutoksia. Suomalaisessa koulujärjestelmässä tunnetaan ainakin kolme eri nivelvaihetta. Näihin nivelvaiheisiin kuuluvat siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta oppivelvollisuuden jälkeisiin opintoihin. (Eskelä-Haapanen & Vasalampi 2013.)

Tässä opinnäytetyössä nivelvaiheella tarkoitetaan yhdeksäsluokkalaisten nuorten siirtymistä peruskoulusta toisen asteen opetuksen piiriin. Nivelvaiheessa ovat kaikki yhdeksäsluokkalaiset, jotka suunnittelevat ja miettivät eri kouluvaihtoehtoja seuraavaksi syksyksi. Nivelvaiheeseen sisältyy paljon uusia asioita ja nuori joutuu kohtaamaan itselleen vieraita tilanteita. Näihin kuuluvat toisen asteen opintojen pariin hakeutumisen lisäksi mahdollinen muutto pois kotoa, uudet opiskelukaverit sekä lisääntynyt vastuu omasta elämästä.

Perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen taitekohtaan sijoittuvaa nivelvaihetta ei voida tarkastella pelkästään kahden eri koulutusasteen välisenä taitekohtana. Vaihetta tulisi tarkastella kokonaisuutena, jossa nuoret tekevät omaa elämäänsä koskevia tärkeitä päätöksiä, jotka liittyvät koulutusväyliin sekä tulevaan ammattiuraan. Nivelvaihe kuuluu osana suurempaan siirtymävaiheeseen, jonka aikana nuori asteittain selkeyttää omaa pyrkimystään ja suuntautumistaan ja näin ollen löytää vähitellen jonkin asteisen varmuuden oman elämänsä suunnasta. (Linna, Blom, Hirvola & Olenius: 2005:10-11.)

Koulun rooli korostuu nivelvaiheessa nuoren henkilökohtaisen kehitysprosessin aikana, ja koulun tulisikin pystyä tarjoamaan nuorelle hänen tarvitsemaansa tukea. Perusopetuksessa pyritään käyttämään muun opetuksen ohella muun muassa uranvalinnanohjausta, jonka nähdään kuuluvan oleellisena osana onnistuneen nivelvaiheen ylittämiseen. Toisaalta nivelvaiheeseen liittyy myös toisen asteen opintoihin liittyviä kysymyksiä, kuten mahdollisuus opintojen keskeyttämisestä tai alan tai koulutusväylän vaihdosta. Tämänkaltaisissa tilanteissa nuori joutuu arvioimaan ja punnitsemaan uudestaan aikaisemmin tekemiään ratkaisujaan. Toisen asteen jatko-opintojen suunnittelu ja niiden harkinta eivät ole ajankohtaisia kaikille perusopetuksen päättävillä nuorilla. Osa peruskoulun päättävistä nuorista hakeutuukin suoraan työelämään, ja ajatukset jatko-koulutuksesta ovat ajankohtaisia vasta muutaman vuoden työkokemuksen tai työttömyyden jälkeen. (Linna ym. 2005:11.)

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe muodostaa kriittisen vaiheen erityistä tukea tarvitseville nuorille. Nuoret, jotka ovat erinäisistä syistä vaarassa syrjäytyä ensin koulutuksesta ja sen jälkeen työelämästä, tai nuoret, jotka jäävät vaille perusopetuksen päättötodistusta muodostavat haasteellisen ryhmän. (Linna ym. 2005:11.)

Siirtymäajan venyessä opintojen uudelleen aloittaminen sekä opintojen loppuunsaattaminen on todettu ongelmalliseksi. Siirtymävaiheen pitkittyessä nuoret tarvitsevat erityistä tukea sekä ohjausta (Linna ym. 2005:11). Erityisen tuen tarpeeseen kuuluvien nuorten keskuudesta löytyi yhtäläisyyksinä käyttäytymis-, motivaatio- sekä perheongelmia (Kettunen 2005:7). Siirtymävaiheen pitkittymiseen voi johtaa esimerkiksi nuoren päätös olla hakeutumatta lainkaan toisen asteen koulutukseen, ilman koulutuspaikkaa jääminen yrityksestä huolimatta, opiskelupaikan peruuttaminen, opiskelupaikan saaminen, päätös olla aloittamatta opintoja tai opintojen keskeyttäminen koulutuksen alkuvaiheessa. (Linna ym. 2005:11.)

Nivelvaiheeseen sijoittuva koulutukseen hakeutuminen ja ammatinvalinta kuuluvat nuoruuden keskeisimpiin kehitystehtäviin ja onnistuminen niissä on olennaista nuoren tulevaisuuden kannalta. Koulutus toimii tärkeänä yhteiskuntaan sopeuttavana tekijänä, joka väistämättä määrittelee nuoren myöhempiä mahdollisia ura- ja työmahdollisuuksia. Nuoren jäädessä koulutuksen ulkopuolelle riski yhteiskunnalliseen syrjäytymiseen kasvaa. Vuonna 2009 tilastokeskuksen tuloksien mukaan peruskoulun päättäneistä nuorista yli 8 % ei saanut jatko-opintopaikkaa. Nuorten opintopolkua edistävien tekijöiden ja onnistuneiden koulutustasojen välisten siirtymisien tutkiminen on tärkeää, jotta muun muassa nuorten syrjäytymisriski pienenesi ja mahdollisimman pieni joukko nuorista jäisi ilman jatko-opiskelupaikkaa. (Vasalampi 2013.)

Suomen koulutusjärjestelmässä peruskoulun ja toisen asteen opintojen nivelvaiheeseen osuva siirtymä on nuorelle ensimmäinen haasteellinen koulutussiirtymä. Nivelvaiheen aikana nuoren tulee tehdä tärkeä tulevaan koulutuspolkuun liittyvä päätös. Nuori joutuu valitsemaan joko akateemisen koulutuspolun, eli lukion, tai ammatillisen koulutuspolun, eli ammattikoulun. Nuoren valintaan vaikuttaa ensisijaisesti hänen oman motivaationsa lisäksi aikaisempi koulumenestys. (Vasalampi 2013.)

Nivelvaiheeseen liittyvä koulutussiirtymä nähdään kaksisuuntaisena tapahtumakulkuna, jossa nuori toimii aktiivisena oman elämänsä ohjaajana ja muokkaa kehityspolkuun oman motivaationsa sanelemana. Toisaalta nuoren suunnitelmiin sekä pyrkimyksiin vaikuttavat koulutusraenteet ja ympäristö. Henkilökohtaisten tavoitteiden asettelulla nuori ohjaa omaa elämäänsä haluamaansa suuntaan. Nuoren sisäinen motivaatio vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen. Sisäinen motivaatio ohjaa nuorta pyrkimään tavoitteisiin, kun nuori pitää tavoitteitaan kiinnostavina, ne tuottavat nuorelle mielihyvää sekä ovat sopivia nuoren arvomaailmaan. Sisäisen

motivaation kohdistaminen nuoruuden keskeiseen tavoitteeseen, esimerkiksi juuri koulutustavoitteeseen, lisää ja tehostaa nuoren työskentelyä tavoitteeseen pääsemiseksi. (Vasalampi 2013.)

Osa nuorista valitsee tavoitteensa nivelvaiheen aikana ulkoisen motivaation sanelemina. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori asettaa tavoitteet muiden ihmisten tai tilanteiden vaatimusten takia. Ulkoiseen motivaatioon turvautuminen saattaa johtua siitä, että nuori pyrkii välttämään ahdistuksen ja syyllisyyden tunteita. Nivelvaiheen aikana ulkoisen motivaation sanelemana tehdyn koulutustavoitteen on todettu johtavan hyvin helposti tavoitteesta luopumiseen vastoinkäymisten edessä. Ulkoisella motivaatiolla on todettu myös olevan kielteinen yhteys nuoren hyvinvointiin. (Vasalampi 2013.)

2.2 15-18-vuotiaan nuoren kehitysvaiheet

Nuoruuden tarkka määrittely tiettyyn ikään kuuluvaksi on erittäin haasteellista. Tämä johtuu nuorten yksilöllisestä kehittämisestä, sillä jokainen nuori kehittyy hieman eri tahdissa ja eri tavalla. Yleisesti katsotaan nuoruuden alkavan biologisista muutoksista, puberteetista. Nuoruus voidaan jaotella kolmeen eri kokonaisuuteen ikäryhmien mukaan. Lähteestä riippuen jaotteluissa on käytetty hieman erilaisia nimityksiä. Nuoruuden jakaminen kolmeen eri vaiheeseen helpottaa nuoruuden ja sen erilaisten ilmiöiden tarkastelua. Nämä vaiheet ovat: varhaisnuoruus noin 11-14-vuotiaat, keskinuoruus 15-18-vuotiaat sekä myöhäisnuoruus 18-22-vuotiaat. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2007:18.)

Nuoruuden pituus vaihtelee yksilöittäin mutta myös kulttuureittain. Kulttuuri määritteleeikin miten pitkään muiden mielestä nuoren on hyväksyttävää viettää nuoruuttaan. Nuoruuden käsite saa eri aikoina erilaisia merkitysisältöjä. Nyky-yhteiskunnassa on tyypillistä, että nuoret saavuttavat puberteetin entistä varhaisemmassa vaiheessa. Toisaalta nykypäivänä pidentyneet ammattiin kouluttautumiset ja median avulla luotu kuva nuoruuden kaikkivoipaisuudesta ovat pidentäneet nuoruuden elämänvaihetta. (Aaltonen ym. 2007:13.)

Nuoruusiässä nuori käy läpi eriytymis- ja yksilöitymisvaiheen. Nuori alkaa ottaa vastuuta itseltään ja asioista, jotka vanhemmat ovat tähän asti hoitaneet. Nuoren kehitys vaatii oppimista yrityksen ja erehdyksen kautta. Nuori joutuu luopumaan lapsuudestaan, mikä tuo mukanaan ahdistusta, taistelua ja taantumista. Nuoren maailma on usein mustavalkoinen ja nuorta viehättävät äärimmäisyydet ja vastakohtaisuudet. Nuori etsii yhtä suurta totuutta uskoen oikeuden voittoon. Nuori joutuu kuitenkin oppimaan, että maailma onkin epäoikeudenmukainen. Kehitysprosessi nuoruusiässä on pitkä ja nuoren on käytävä läpi kaikki vaiheet ja nuoruusiän kehitystehtävät. Nuoruusiän kehitystehtäviä ovat uusien suhteiden luominen kumpaakin sukupuolta oleviin ikätovereihin, sukupuoliroolien omaksuminen, oman kehon haltuunotto ja hy-

väksyminen, moraalin ja seksuaalisuuden yhdistäminen, minuuden löytäminen, parisuhteeseen ja perhe-elämään valmentautuminen, ideologian ja maailmankatsomuksen kehittäminen ja sosiaalisesti vastuullisen käyttäytymisen omaksuminen. (Sollman & Tuominen 2004:88-89.)

Keskinuoruuttaan elävien 15-18-vuotiaiden kehitysalueisiin kuuluvat persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitys, fyysinen kehitys, seksuaalinen kehitys, ajattelun ja moraalin kehitys sekä kaverisuhteet. Persoonallisuuden ja tunne-elämän kehitykseen liittyy nuoren irtaantuminen vanhemmista ja oman identiteetin luominen ja sen kokeileminen etsimällä. Murrosikään liittyvät myrskyt ovat tällöin usein laantuneet ja nuori tarvitsee tilaa itsenäistyä. Nuoren pitää saada päättää omista henkilökohtaisista asioistaan, mutta vanhemmat ovat vielä tärkeitä ja vanhempien vastuulla on vielä pitää kiinni tietyistä rajoista kuten kotiintuloajoista ja päihteiden käyttöön liittyvistä asioista. Fyysiseen kehitykseen kuuluu totuttelu muuttuneeseen kehoon sekä opettelu elämään sen kanssa. Tytöt ovat usein 15-vuotiaina kehittyneet fyysisesti jo naisiksi, kun taas pojilla fyysinen kehitys on vielä kesken. Fyysisen kehityksen vauhti on kuitenkin jokaisella nuorella hyvin yksilöllistä. Keskinuoruuden aikana nuori tarvitsee vanhempien hyväksyntää ja kannustusta, jotta oman vartalon muutosten hyväksyminen olisi helpompaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007-2009.)

Seksuaalinen kehitys näkyy jokaisen nuoren kehityksessä keskinuoruuden aikana. Kiinnostus seksuaalisuutta sekä vastakkaista sukupuolta kohtaan kasvaa. Seurustelukokeilut ovat yleisiä ja kestävät yleensä vähän aikaa. Keskinuoruuden aikana nuori tarvitsee tukea ja asiallista tietoa seksuaalisuudesta vaikkakaan hän ei itse aktiivisesti osoita kiinnostusta asioita kohtaan. Ajattelun ja moraalin kehitys näyttäytyvät tuolloin lisääntyneenä arvojen ja ideologioiden pohtimisena. Nuori ei useinkaan halua elää, ajatella ja uskoa vanhempiensa kanssa samalla tavalla, vaan hänellä on tarve löytää oma tapansa elää ja uskoa. Keskinuoruudessa kaverisuhteet korostuvat ja ystävät ovat tärkeitä. Nuoret viihtyvät samoista asioista kiinnostuneiden ikätovereiden kanssa ja kaveriporukassa mukana oleminen mahdollistaakin rajojen kokeilun, tiedon ja taitojen omaksumisen sekä omien ajatuksien sekä tunteiden purkamisen. Keskinuoruuden yksinäisyys on riski nuoren kehitykselle. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007-2009.)

2.3 Vertaistuki

Vertaistuella tarkoitetaan ryhmää, jossa samankaltaisia kokemuksia läpikäyneet ihmiset tukevat toisiaan. Vertaistuki on vastavuoroista kokemusten vaihtoa. Ryhmässä ihmiset haluavat jakaa kokemuksiaan ja tietoa samankaltaisesta elämäntilanteesta kunnioittavassa ilmapiirissä. Vertaistuki voidaan nähdä voimaantumisenä ja muutosprosessina. Vertaistoiminnan avulla ihminen voi löytää ja tunnistaa omat voimavaransa ja vahvuutensa ja näin ottaa vastuun omasta elämästään. Vertaisten avulla on mahdollista aloittaa prosessi, jossa passiivisesta

avun vastaanottajasta tulee aktiivinen toimija. (Holm, Huuskonen, Jyrkämä, Karnell, Laimio, Lehtinen, Myllymaa, Vahtivaara 2010:13.)

Samankaltaisia kokemuksia läpikäyneiden ihmisten tapaaminen ja kuuleminen auttaa ymmärtämään omia tuntemuksia, ja omia ajatuksia osana normaalia prosessia. Samankaltaisen elämäntilanteen läpikäyneet pystyvät oman kokemuksensa pohjalta ymmärtämään osittain toisten tunteita. Vertaisryhmissä on mahdollista jakaa tuoretta ja kokemukseen perustuvaa tietoa. Kokemustiedon jakaminen on yksi vertaistuen muodoista. Tukea antava vertainen voi antaa kuulijalleen käytännön tietoja ja neuvoja, joita tuettava tarvitsee järjestääkseen elämänsä. Kokemuksiaan kertova vertainen ei kuitenkaan ole opettajan tai ammattihenkilön roolissa, vaan puhuu omasta kokemuksestaan. Hänen vastuullaan onkin korostaa vastaanottajille tiedon subjektiivisuutta samalla auttaen vastaanottajaa soveltamaan kokemustietoa omaan elämäänsä. (Holm ym. 2010:18-23.)

Vertaistuella tarkoitetaan lähes minkäkokoista tahansa ryhmää, jonka jäsenet ovat kokeneet elämässään samankaltaisia asioita. He voivat ryhmässä tukea toisiaan kertomalla omia kokemuksiaan ja selviytymiskeinojaan. Keskeisintä vertaistuessa on sen vastavuoroisuus ja osallistujien kokemus siitä, että he eivät ole yksin kokemustensa ja ajatustensa kanssa. Vertaistukiryhmässä jokainen hyväksytään ja jokaista kuunnellaan. Yleensä vertaistukiryhmät rakentuvat pelkästään osallistujista, mutta joissain tapauksissa ulkopuolisen vetäjän tarvetta voi olla. Myös toimintamuodot vertaistukiryhmissä ovat monenlaisia. Yksi ryhmä voi keskittyä keskustelemaan kun toinen taas on kiinnostunut esimerkiksi harrastamaan yhdessä. Olennaisinta kuitenkin on, että ryhmäläiset kokevat olonsa ryhmässä tärkeäksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2010.)

Vertaistuella on yleisesti tunnustettu olevan yhteiskunnallista merkitystä, varsinkin vaikeissa elämäntilanteissa. Vertaistuen muodot toimivat hyvänä tukena ammatillisen avun rinnalla. Se voi myös toimia ammattiauttamisen ja läheisten tuen välissä linkkinä. Pitää kuitenkin muistaa ettei vertaistuki ole terapiaa, vaikka sillä nähdään olevan suuri ennalta ehkäisevä merkitys. Vertaistukea voidaan toteuttaa usealla eri tapaa. Vertaistuki voi olla tapaamisia ryhmässä tai kahden kesken. Sitä voidaan toteuttaa osana sosiaali- ja terveyspalveluita ja sitä on mahdollista saada myös internetin keskustelupalstoilla. Vertaistukea voidaan myös hakea fiktiivisistä hahmoista tai elämänkerroista. (Holm ym. 2010:11,13.)

2.4 Yhteisö ja yhteisöllisyys

Käsitteisiin yhteisö sekä yhteisöllisyys liitetään suurimmaksi osaksi myönteisiä merkityksiä. Näihin merkityksiin kuuluvat yhteistyö, harmonia, muista välittäminen sekä yhteisöllisyyden tunne. Yhteisöllisyyden keskeisimpiin käsitteisiin kuuluvat lisäksi keskinäinen kunnioittami-

nen, huolenpito, myötätunto sekä vastavuoroinen keskustelu. Näiden asioiden vaaliminen ja tukeminen ovat edellytyksiä yhteisöllisyyden rakentumiselle. (Opetushallitus 2012.) Ihmisen luontaiseen tarpeeseen kuuluu tarve kuulua johonkin ja yhteisöllisyyden merkitys nähdään yhdessäolona, yhteisvastuuna, yhteenkuuluvuutena sekä yhteistyönä. (Multisilta 2011:22.)

Yhteisön ja yhteisöllisyyden välille on tärkeää luoda ero. Yhteisöllisyys edellyttää aina rinnalleen yhteisöä, mutta pelkkä yhteisö ei kaipaa tuekseen yhteisöllisyyttä. (Kainulainen 2014:21) Yhteisöllä tarkoitetaan ihmisten keskinäisten suhteiden kokonaisuutta, toisin sanoen sosiaalista järjestelmää kun taas yhteisöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista tai pysyvää kuulumista yhteen tai useampaan ihmissuhdeverkostoon. Näihin ihmissuhdeverkostoihin kuuluvat esimerkiksi perhe, ystävät, sukulaiset sekä harrastuksiin, työhön ja, uskontoon liittyvät yhteisöt. (Lindfors 2007.)

Eri sosiaalsiin verkostoihin kuuluminen auttaa ihmistä muodostamaan perustan sosiaaliselle olemassaololle, sillä verkostot auttavat ja muovaavat ihmisen identiteettiä (Lindfors 2007). Käsitys omasta itsestä ja muista syntyykin juuri yhteisössä ja jokainen meistä on riippuvainen toisistamme. Yhteisöllisyys liittyy keskeisesti inhimilliseen kanssakäymiseen ja keskinäinen riippuvuus on tässä merkityksessä tarpeellista sekä myönteistä. On tärkeää nähdä lapsi ja nuori yksilönä joka aktiivisesti toimii tiedon etsijänä sekä oppijana, mutta yhtä lailla on tärkeää nähdä hänet yhteisön jäsenenä. Yksilöt ovat tiiviisti yhteydessä ja sidoksissa toisiinsa ja koulu yhteisöt kokonaisuutena ovat taas sidoksissa ympäröivään yhteisöön sekä ympäristössä vallitsevaan kulttuuriperintöön. (Opetushallitus 2012.)

Koulu on yksi nuoren merkittävimmistä yhteisöistä. Koulu kokonaisuutena sekä koulun sisällä toimivat erilaiset ryhmät ovat yhteisöllisiä tai pyrkivät tavoittelemaan yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys koulussa syntyy samoista tekijöistä kuin muuallakin. Yhteisöllisyyden edellytyksenä on tuoda julki yhteisön omat toimintatavat ja tavoitteet. (Opetushallitus 2012.) Nuorten oppilaiden elämässä koulun yhteisöllinen rooli on merkittävä. Nuoret oppivat koulu yhteisössä erilaisia sosiaalisia taitoja ja koulu yhteisö auttaa heitä muodostamaan kuvaa itsestään sekä omista mielipiteistään suhteessa heidän ympäristöönsä. (Kainulainen 2014.)

Kainulainen (2014) nostaa esille tutkielmassaan yhdeksäsluokkalaisten näkökulmia ja kokemuksia yhteisöllisyydestä sekä yhteisöstä koulussa. Oli havaittavissa, että nuoret kokivat yhteisöllisyyden joko voimauttavana tai ulos sulkevana. Koululuokan vahvat sosiaaliset rajat yhdessä vakiintuneen normiston kanssa tekevät koululuokasta herkästi suljetun yhteisön. Kainulainen havaitsi tutkimuksessaan, että oppilaat, jotka kuuluivat joihinkin sosiaalsiin verkostoihin, kokivat luokan yhteisöllisyyden voimauttavana sekä myös näkivät luokan ainutlaatuisena yhteisönä. Oppilaat, jotka jostain syystä olivat jääneet sosiaalisten verkostoiden ulkopuolelle, kokivat yhteisöllisyyden kielteisempänä.

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata nuorten näkemyksiä tarvitsemastaan nivelvaiheen tuesta siirryttäessä yläkoulusta toisen asteen opiskeluiden pariin. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada ajantasaista, luotettavaa, oikeaa ja monipuolista tietoa nuorten kokemasta tuen tarpeesta nivelvaiheen aikana. Kohderyhmänä ovat yläkoulusta toisen asteen oppilaitoksiin siirtyvät, nivelvaiheessa olevat 15-vuotiaat nuoret. Ajantasaisin ja luotettavin tieto aiheesta on mahdollista saada vain kyseisessä elämäntilanteessa olevilta nuorilta. Työn tavoitteena on ollut myös tarjota uutta ajantasaista tietoa Nuorten Kaupunki -hankkeelle sekä yhteistyökumppaneille. Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset voivat toimia myös seuraavien opinnäytetyötä tekevien opiskelijoiden materiaalina, joissa tarkoituksena olisi kehittää tukimuotoja nuorille nivelvaiheeseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

Kysymys 1: Millaista tukea nuoret kokevat tarvitsevansa nivelvaiheessa?

Kysymys 2: Millaisen saamansa tuen nuoret kokivat merkityksellisenä nivelvaiheen aikana?

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

4.1 Laadullinen tutkimusote

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus mahdollistaa empiirisen ilmiön tutkimisen, joka korostaa kohdeilmiön käsitteellisen pohdinnan merkitystä (Eskola & Suoranta 2005:15). Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää ja kohdetta pitäisikin pystyä tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen peruspyrkimyksenä on paljastaa ja löytää tosiasioita sen sijaan että pyrittäisiin todistamaan tiedossa olevia totuusväittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 157.) Laadullinen tutkimus pyrkii tekemään tulkintoja tutkittavien esille tuomista ja kuvailemista kokemuksista sekä käsityksistä. Tulkinnan avulla on mahdollista muodostaa sekä luoda ohjeita, kuvauksia, toimintaperiaatteita sekä malleja tutkittavasta asiasta. (Vilka 2005:98.)

Laadullisen tutkimuksen ajatuksena on tulkita, ymmärtää ja luoda kuvaava malli tutkittavalle ilmiölle. Laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu tilannesidonaisuus ja ainutkertaisuus. Myöhemmille tulkinnoille olennaisen tärkeää on ymmärtää konteksti eli se, miten jokin asia ja/tai ilmiö liittyy ympäristöönsä. Näin analyysi on mahdollista kytkeä laajempiin sekä kult-

tuurisiin että sosiaalisiin yhteyksiin. Tämä mahdollista kuvata millaisiin sosiaalisiin yhteyksiin, instituutioihin, kulttuuripiirteisiin, ajankohtiin ja ympäristötekijöihin tutkittava ilmiö liittyy. (Pitkäranta 2010:20,21.)

Laadullisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille asioita, joita tutkittavat itse pitävät omassa elämässään tärkeinä ja merkityksellisinä. Laadullinen tutkimus pyrkiikin kuvaamaan juuri niitä asioita, joita ihminen nostaa esille kokemastaan todellisuudestaan. Laadullinen tutkimus mahdollistaa myös ihmiselle merkityksellisten tapahtumaketjujen, kuten henkilön omaan elämänsäkuuluun liittyvien asioiden ja tapahtumien kuvauksen ja esille tuomisen. (Vilkkä 2005: 97.) Kvalitatiivinen tutkimus mahdollistaa rajaamaan tutkimusjoukon pieneen määrään, mutta analysointi pyritään suorittamaan mahdollisimman tarkkaan (Heikkilä 2004:16). Laadullisen tutkimuksen aineiston tieteellisyyden kriteereinä pidetään määrän sijaan laatua (Eskola & Suoranta 2005: 18).

Kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu erinomaisesti käytettäväksi tutkimuksissa, joissa esiintyy seuraavanlaisia piirteitä: tutkimuksen kiinnostus on suunnattu tapahtumien yksityiskohtaisiin rakenteisiin tapahtumien yleisluonteisten jakaantumisten sijaan, pyrkimyksenä on tutkia mahdollisimman luonnollisia tilanteita, joita ei ole mahdollista järjestää kokeeksi. Kiinnostuksen kohteena ovat yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteet, jotka ovat olleet mukana tietyissä tapahtumissa sekä viimeisenä sellaiset tutkimukset, joiden tavoitteena on saada tietoa sellaisista syyseuraussuhteiden tapauksista, joita ei ole mahdollista tutkia kokeiden avulla. (Metsämuuronen 2006:88.)

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisen tutkimusotteen keinoin, sillä tarkoituksena oli tutkia avun tarvetta nivelvaiheessa nuorten itsensä kokemana. Aihe on ajankohtainen, ja nivelvaihetta on alettu enenevässä määrin tutkia. Tarkoituksena oli saada uutta ja ajankohtaista tietoa nuorten nivelvaiheen tuentarpeesta sekä heidän kokemuksistaan tämän elämänvaiheen aikana. Tarkoituksena ei ollut todentaa jo tutkittua tietoa, vaan saada nuoret kuvaamaan nivelvaiheen esille nostamia kysymyksiä, pelkoja ja tuntemuksia, mikä tuki laadullisen tutkimusotteen valintaa opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi. Valintaa tuki myös se, että laadullinen tutkimusote mahdollistaa tutkimusjoukon rajaamisen pieneen määrään. Materiaalista saadaan laadullisesti parempaa haastatteleamalla pienempää määrää tutkimukseen sitoutuneita ja motivoituneita nuoria kuin esimerkiksi lähettämällä suuremmalle joukolle nuoria kyselylomakkeet. Haastattelu motivoi nuoria pohtimaan elämäntilannettaan eri tavoin kuin kyselylomakkeen täyttäminen.

Opinnäytetyö tutkii nuorille tärkeää ja kysymyksiä nostattavaa elämänvaihetta. Laadullinen tutkimusote mahdollisti nuorille tuoda esille tässä elämänvaiheessa merkityksellisiä ja tärkeitä asioita. Nuoret pystyivät myös nostamaan esille omia kokemuksiaan ja merkityksellisiä ta-

pahtumia nivelvaiheen aikana, mikä ei olisi ollut mahdollista määrällisen tutkimusotteen keinoin.

4.2 Kohderyhmän valinta ja aineiston keruu

Laadullisen tutkimuksen aineiston koko pohdituttaa usein tutkijoita. Empiiristä tutkimusta tehtäessä on ymmärrettävää, että juuri opinnäytetyöksi riittävän kattava aineiston koko hämmentää. (Tuomi & Sarajärvi 2009:84.) Laadullisen tutkimuksen onnistumisen kannalta kohderyhmän ja aineiston koolla ei ole välitöntä merkitystä ja vaikutusta tutkimuksen onnistumisen kannalta (Eskola & Suoranta 1999:62). Tutkimusresurssit, eli aika ja raha, nousevat usein määrääviksi tekijöiksi laadullisen tutkimuksen kohderyhmän koon valinnassa. Nämä raha- sekä aikakysymykset nousevat oleellisiksi myös aineiston analyysin kohdalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009:84.)

Laadullisen tutkimuksen kohderyhmän valinnassa tulee olla tarkkana. Kriteereinä laadullisen tutkimuksen kohderyhmän valinnassa on muun muassa se, että tutkittavat tietävät itse mahdollisimman paljon tutkittavasta ilmiöstä tai heillä on omakohtaista kokemusta tutkittavasta asiasta. Kohderyhmän valinnan tulisi olla tarkoitukseen sopivaa sekä harkittua. Harkinnanvaraisen aineiston ja kohderyhmän nimikkeenä voidaan käyttää eliittiotanta-nimikettä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen kohderyhmäksi eli tiedonantajiksi valitaan sellaiset henkilöt, joilta oletetaan saavan eniten ja parhaiten tietoa ilmiöstä jota tutkitaan. Kriteereinä eliittiotannassa voi olla esimerkiksi kirjoitustaito, itsensä ilmaisemisen taito, orientaatio maailmaan tai puhekyky. (Tuomi & Sarajärvi 2009:85-86.)

Yhteistyökoulua hakiessamme olimme yhteydessä useaan vantaalaiseen yläkouluun ja toisen asteen oppilaitokseen. Aiheen tärkeys ja ajankohtaisuus eivät vaikuttaneet koulujen osallistumismyöntyvyyteen ja jopa yhden yhteistyökumppanin löytäminen osoittautui erittäin haastavaksi. Koulujen rehtorit ja opinto-ohjaajat vetosivat muun muassa kiireeseen sekä jatkuviin kouluja rasittaviin hankkeisiin. Yhteistyökumppaniksi löytyi vantaalainen yläkoulu, joka oli kiinnostunut ja halukas tekemään yhteistyötä. Opinnäytetyön työelämän yhteishenkilönä toimi tämän yläkoulun opinto-ohjaaja.

Opinto-ohjaaja valitsi hänelle annettujen kriteerien perusteella joukon haastateltavia joiden arvio soveltuvan parhaiten tieto- ja taitotasoltaan opinnäytetyön kohderyhmäksi. Opinto-ohjaajalle lähetettiin tiedote opinnäytetyöstä (Liite 2: Tiedote opiskelijoille) ja haastatteluun suostumuslomake (Liite 3: Haastattelulupa), jotka hän jakoi valitsemilleen opiskelijoille sekä heidän huoltajilleen. Kohderyhmän valikoitumisessa painottui vahvasti osallistujien vapaaehtoisuus ja itsensä ilmaisemisen taito.

Kohderyhmäksi valittiin yhdeksäsluokkalaiset nuoret, jotka läpikäyvät elävät nivelvaihetta. Kriteereiksi asetettiin haastateltavien oman halukkuus ja valmius osallistua tutkimukseen. Haastateltavilta odotettiin myös kiinnostusta aihetta kohtaan. Haastateltavien tuli myös olla avoimia ja kykeneviä sitoutumaan haastatteluun. Tarkoituksena oli koota haastatteluryhmä sekä tytöistä että pojista. Haastateltavien elämäntilanne, lähtökohdat ja asenteet opiskelua kohtaan saivat olla moninaisia, sillä tarkoituksena oli saada mahdollisimman monipuolinen otos.

Aikaresurssit vaikuttivat myös tämän tutkimuksen kohderyhmän kokoon. Alustavan suunnitelman mukaan tarkoituksena oli aloittaa haastattelut tammikuussa 2014 ja saattaa työ päätökseen toukokuun 2014 aikana. Vaikeus löytää yhteistyökumppania viivästytti tutkimusluvan saamista kahdella kuukaudella. Haastattelut oli tästä syystä mahdollista suorittaa vasta helmikuun lopussa ja maaliskuun puolessa välissä. Opinnäytetyön loppuun saattamiseksi kevään 2014 aikana, haastateltavien määrä karsiutui kolmestakymmenestä haastateltavasta kuuteentoista haastateltavaan.

Aineiston keruu haastattelun keinoin kuuluu yhteen yleisimpiin tiedonkeruumenetelmiin laadullisessa tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2009:71; Hirsjärvi & Hurme 2009:34). Tutkijan tehtävänä on haastattelun avulla välittää kuvaa haastateltavien kokemuksista, ajatuksista, tunteista ja käsityksistä (Hirsjärvi & Hurme 2009:41). Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu teemahaastattelu, sillä se mahdollistaa suoran kielellisen vuorovaikutuksen mahdollisuuden tutkittavien kanssa (Hirsjärvi ym. 2007:199). Suora vuorovaikutuksen nähtiin parhaana keinona saada tietoa yhdeksäsluokkalaisilta nuorilta. Näin pystyttiin esittämään lisäkysymyksiä mikä mahdollisti mahdollisimman laajan, kattavan ja monipuolisen aineiston keräämisen. Haastattelu aktivoisi sekä motivoisi nuoria kiinnostumaan haastattelun sisällöstä.

Haastatteluissa halutaan korostaa subjektiivisuutta. Tutkimustilanteissa ihminen nähdään juuri subjektina, jolla on mahdollisuus tuoda esiin itseään koskevia asioita. Haastatteluissa ihminen nähdään aktiivisena osapuolena, joka on kykenevä luomaan merkityksiä. Haastattelu valitaan usein myös siitä syystä, että se mahdollistaa aiemmin vähän kartoitetun ja tuntemattoman alueen tutkimisen. Tästä johtuen tutkija ei pysty etukäteen tietämään mihin suuntaan vastaukset lähtevät. Haastattelun valinnassa aineiston keruumenetelmäksi vaikuttaa myös halu sijoittaa saatu puhe laajempaan kontekstiin. Haastattelu mahdollistaa myös tutkittavan aiheen laajemman käsittelyn ja tiedonantajat saattavat avata aihetta laajemmin kuin tutkija itse osasi ennakoida. Haastattelu valitaan myös siitä syystä, että tiedostetaan tutkimuksen tuottavan vastauksia hyvin useaan eri suuntaan sekä hyvin monitahoisesti. Näiden lisäksi haastattelun valitseminen on järkevää, jos tutkijalla on pyrkimyksenä selvittää saatavia vastauksia sekä halua syventää saatavilla olevia tietoja. Saatavien tietojen syventäminen onnistuu perusteluiden pyytämällä sekä mahdollisten lisäkysymysten esittämisen avulla. Näiden lisäksi

si haastattelun käyttö tiedonkeruumenetelmänä on suotavaa silloin, kun tutkittavana aiheena on vaikea tai arka asia. (Hirsjärvi ym. 2007:200; Hirsjärvi & Hurme 2009:35.)

Haastatteluiden etuihin aineiston keruumenetelmänä lukeutuu ehdottomasti joustavuus (Tuomi & Sarajärvi 2009:73; Hirsjärvi ym. 2007:200). Joustavuudella tarkoitetaan mahdollisuutta aineiston keruun säätelyyn tilanteen edellyttämällä tavalla. Joustavuuteen kuuluu myös mahdollisuus myötäillä vastaajia, haastatteluaiheiden järjestyksen säätely sekä vastauksien tulkitsemisen laajat mahdollisuudet. (Hirsjärvi ym. 2007:200.) Joustavuutta voidaan määritellä myös haastattelijan mahdollisuutena toistaa esittämiensä kysymyksiä, selventää sanamuotoja, oikaista väärinkäsityksiä ja käydä keskusteluja tiedonantajien kanssa. Haastatteluaiheiden järjestyksen säätelyllä tarkoitetaan sitä, että tutkija pystyy itse valitsemaan ja vaikuttamaan kysymysten esittämisen järjestykseen ja näin ollen tutkija voikin valita missä järjestyksessä halutut kysymykset esitetään. (Tuomi & Sarajärvi 2009:73.)

Haastattelun tärkein tavoite on saada mahdollisimman paljon informaatiota tutkittavasta aiheesta. Tämän tavoitteen toteutumista lisää se, että tutkittavat ovat saaneet mahdollisuuden tutustua joko tutkimuskysymyksiin, haastattelun aiheeseen tai kumpaankin ennen varsinaista haastattelua. Hyvään eettiseen käytäntöön kuuluen tiedonantajille on kerrottava ennen haastattelun alkua haastattelun aihe. Tiedonantajien mahdollisuus tutustua aiheeseen toteutuu käytännössä aina haastatteluajankohdan ja haastatteluluvan sopimisen yhteydessä. (Tuomi & Sarajärvi 2009:73.) Ennen jokaista haastattelua kerroimme vielä haastateltavalle ryhmälle aiheen ja avasimme heille aihealueita joihin haimme vastauksia.

Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa tutkijan esittämät kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat, mutta haastattelijalla on mahdollisuus esittää kysymykset haluamassaan järjestyksessä. Vastauksia ei myöskään ole sidottu mihinkään tiettyyn vastausvaihtoehtoon vaan haastateltavilla on mahdollisuus vastata kysymyksiin omin sanoin. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kysymykset ovat valmiiksi muotoiltuja, mutta tutkijalla on mahdollisuus muotoilla kysymykset uudelleen vaihdellen kysymysten sanamuotoa. Puolistrukturoidun haastattelun ominaispiirteisiin kuuluukin se, että haastattelun näkökohdista kaikkea ei ole löyty lukkoon etukäteen. (Hirsjärvi & Hurme 2009:47.)

Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa haastattelu on kohdennettu tiettyihin teemoihin, joiden tiimoilta keskustelua käydään (Hirsjärvi & Hurme 2009:48). Keskustelua suunnataan ja johdetaan tutkijan näkökulmasta kiinnostaviin aiheisiin. Haastateltavien mahdollisuus nostaa esiin itselleen tärkeitä aiheeseen liittyviä asioita on kuitenkin kokoajan olemassa. (Tampereen teknillinen yliopisto.) Ennen haastatteluja tutkimuskysymyksille laadittiin sopivat teemat, joiden avulla haastattelut vietiin eteenpäin. Teemojen avulla varmistettiin myös se että

aineistoa saadaan riittävästi vastaamaan kumpaankin tutkimuskysymykseen. Molempien tutkimuskysymysten alle laadittiin omat teemat. (Liite 4: Teemahaastattelun runko.)

Teemahaastattelulle oleellista ei ole haastattelukertojen määrä tai se kuinka ”syvälle” aiheen käsittelyssä päästään. Teemahaastattelussa oleelliseksi nouseekin se, että haastattelu etenee aikaisemmin valittujen keskeisten teemojen varassa. Tämä lisää tutkittavien äänen kuuluvaksi tuomista. Teemahaastattelussa keskiössä on haastateltavien omat tulkinnat sekä heidän antamat omat merkityksensä tutkittavalle asialla. (Hirsjärvi & Hurme 2009:48.)

Haastattelut suoritettiin kolmessa ryhmässä. Ensimmäinen haastattelu tehtiin 27.2.2014 sekä kaksi seuraavaa haastattelua 13.3.2014. Ensimmäiseen haastattelukertaan opinto-ohjaaja ohjasi kuusi osallistujaa, neljä tyttöä ja kaksi poikaa. Myös toisessa haastattelussa oli kuusi osallistujaa, mutta tällä kertaa kaikki olivat tyttöjä. Viimeiseen haastattelukertaan opinto-ohjaaja ohjasi neljä haastateltavaa, kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Haastatteluihin osallistui kuusitoista nuorta, joista poikia oli neljä ja tyttöjä kaksitoista.

Teemojen tueksi oli laadittu kysymyksiä ja tukisanoja sisältävä lomake jonka avulla oli mahdollista esittää lisäkysymyksiä syventämään ja laajentamaan nuorilta saatuja vastauksia. Teemojen ja lisäkysymysten avulla pystyttiin ohjaamaan haastattelun kulkua ja suuntamaan keskustelu tutkimuksen kannalta oleellisiin asioihin. Teemojen avulla oli mahdollista myös tehdä kolme erillistä haastattelua joiden sisältö vastasi toisiaan. Tämä oli merkityksellistä sisällönanalyysin kannalta, sillä näin haastattelut olivat keskenään vertailukelpoisia.

Haastattelun valinta tiedonkeruumenetelmäksi tuntui luonnolliselta sillä tarkoituksena oli saada mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastattelun keinoin tietoa oli mahdollisuus kerätä joustavasti mikä antoi mahdollisuuden esittää lisäkysymyksiä ja selvittää valmiiksi aseteltuja kysymyksiä nuorille. Haastattelun aikana nuoret nostamaan esille omia kokemuksiaan nivelvaiheesta. Haastattelu mahdollisti avoimen vuorovaikutuksen nuorten kanssa ja auttoi liittämään nuorten antaman vastaukset laajempiin kokonaisuuksiin.

Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollisti sen ettei haastattelun tarvinnut edetä samalla tavalla joka kerta, se mahdollisti avoimen keskustelun nuorten kanssa ennalta määritettyjä teemoja seuraten. Näin nuoret heräsivät pohtimaan aihealueita joihin tutkimuksessa haluttiin saada vastauksia. Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollisti myös jo aiemmin esitettyjen kysymysten uudelleen käsittelyn jo käsiteltyjen teemojen noustessa uudelleen esille haastattelussa. Näin nuorilta saatiin lisää tietoa tutkitusta aiheesta. Teemahaastattelussa on mahdollista ottaa huomioon haastateltavien omat tulkinnat ja keskittyä siihen että heidän luomansa merkitykset asioille ovat keskeisiä ja syntyvät vuorovaikutuksessa (Hirsjärvi & Hurme 2009:48)

Tämä oli myös merkityksellistä haastateltaessa nuoria jotka elävät juuri nivelvaihetta ja käyvät läpi sen nostattamia elämänkulkuun liittyviä kysymyksiä.

4.3 Aineiston analysointi

Kvalitatiivisen tutkimuksen ydinasioihin kuuluvat analyysin lisäksi tulkinta sekä johtopäätökset. Analysointi vaihe tarjoaa tutkijalle tietoa tutkittavista ongelmista. (Hirsjärvi ym. 2007: 216.) Sen avulla on mahdollista analysoida saatuja dokumentteja systemaattisesti sekä objektiivisesti. Sisällönanalyysin avulla on mahdollista saada tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivisteissä muodossa sekä kuvata saadun dokumentin sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 103, 106.)

Sisällönanalyysi tarjoaa mahdollisuuden merkityssuhteiden sekä merkityskokonaisuuksien etsimiseen. Näihin liittyvää tietoa ei pystytä ilmaisemaan eikä esittämään numeerisina tuloksina vaan tieto esitetään sanallisten tulkintojen avulla. Aineistolähtöisen sisällön analyysin tavoitteisiin tutkijan osalta kuuluvat toiminnan logiikan tai tutkimusaineistosta esiin nousseen tyyppillisen kertomuksen löytäminen. Sisällönanalyysistä esiin nousseen tuloksen tai tuloksien avulla pyritään ymmärtämään merkityskokonaisuutta jonka tutkittava/tutkittavat ovat kuvailleet. (Vilkkä 2005: 149.)

Aineistolähtöisessä eli induktiivisessa sisällönanalyysissä on mahdollista edetä kolmivaiheisen prosessin kautta. Kolmivaiheinen prosessi koostuu aineiston redusoinnista eli pelkistämisestä, aineiston klusteroinnista eli ryhmittelystä sekä abstrahoinnista eli teoreettisten käsitteiden luomisesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108.) Etenemme opinnäytetyössämme tämän kaavan mukaan.

Tämän työn aineistonkeruumenetelmänä oli haastattelu, jossa haastateltavat kuvasivat omia kokemuksiaan ja tuen tarvettaan omin sanoin. Tämän takia sisällönanalyysiksi valikoitui induktiivinen sisällönanalyysi. Tämä mahdollisti nivelvaiheen kokonaisvaltaisen tutkimisen nuorten kuvaamana. Se mahdollisti myös haastateltavien kuvaamien tutkimuotojen ja tuen tarpeen ryhmittelyn sekä teoreettisten käsitteiden luomisen. Tällä tavoin oli mahdollista kuvata nuorten nivelvaiheen tuen tarvetta teoreettisten käsitteiden pohjalta, sekä nostaa esiin haastattelussa nousseita asioita tiiviimmässä muodossa.

4.3.1 Aineiston pelkistäminen

Aineiston pelkistämässä eli redusoinnissa pyritään karsimaan tutkimuksen kannalta kaikki epäolennainen pois. Pelkistäminen voi olla kahdentyyppistä: informaation pilkkomista eri osiin tai informaation tiivistämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 109.) Olemme käyttäneet opinnäyte-

työssämme informaation pilkkomista osiin. Aineiston pelkistämistä on ohjannut tutkimustehävä ja olemme kvalitatiivisen aineistonlähtöisen sisällönanalyysin tapaan käyttäneet pelkistämässä litterointia.

Litteroinnissa on tarkoitus kirjoittaa sanasta sanaan puhtaaksi tallennettu laadullinen aineisto (Hirsjärvi ym. 2007: 217). Pelkistämisen tarkoituksena on etsiä auki kirjoitetusta tekstistä kuvaavia ilmaisuja jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin. Ilmaisut voidaan merkitä ja alleviivata eriväristen kynien avulla ja merkitä aineiston sivuun. Tämän jälkeen ilmaisut voidaan listata eri konseptille peräkkäin. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 109.) Opinnäytetyössämme olemme toimineet tämän toimintatavan mukaan.

Kolme haastattelua litteroitiin erillisille pohjille, jonka jälkeen seurasi redusointi. Litteroinnissa aineistoa tiivistettiin ja karsittiin tutkimuskysymysten kannalta epäoleelliset asiat pois. Kolmesta haastattelusta kerättiin esiin nousseiden teemojen alta haastattelijoiden lausumia alkuperäisiä ilmauksia, jotka vastasivat sekä teemoihin että tutkimuskysymyksiin. Alkuperäisilmaukset lajiteltiin vastaavan teeman alle, kuitenkin vielä sekoittamatta kolmen eri haastattelun aineistoja keskenään. Alkuperäisilmauksien perään kirjoitettiin vastaavat pelkistetyt ilmaukset. Tämä prosessi tehtiin kummallekin tutkimuskysymykselle erikseen.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
Se järjestys, et mihin järjestykseen laittaa ne paikat.	Epäillyt oikean jatko-opiskelupaikan valinnasta
No se et pärjääks siel koulus tai et onks siel tosi vaikeeta.	Pelko koulussa pärjäämisestä
Tai siis mä valitsin kaksoitutkinnon, niin mä ajattelin et valitsenks mä sen kaksoitutkinnon vai sen pelkän niin kun amiksen tai silleen.	Epävarmuus valittavista opinnoista

Taulukko 1: Esimerkki aineiston pelkistämisestä

4.3.2 Aineiston ryhmittely

Aineiston klusteroinnissa eli ryhmittelyssä tarkoituksena on etsiä aineistosta eroavaisuuksia ja/tai samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Nämä on mahdollista löytää kun aineistosta koodattujen alkuperäisilmauksien läpi käynti on suoritettu tarkasti. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 110.)

Klusteroinnissa ryhmitellään samaa asiaa tarkoittavat ilmaukset ja käsitteet ja ne yhdistetään luokaksi. Luokat nimetään kyseisen luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokittelussa yksit-

täisten tekijöiden sisällyttäminen yleisimpiin käsitteisiin tiivistää aineistoa. Klusteroinnin avulla pystytään luomaan pohja tutkimuksen perusrakenteelle sekä saadaan aikaan alustavia kuvauksia ilmiöstä jota tutkitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 110.)

Klusteroinnissa yhdistettiin saatu pelkistetty aineisto kolmesta eri haastattelusta kahden eri tutkimuskysymyksen alle. Seuraavaksi samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaukset sekä käsitteet yhdistettiin yhdeksi luokaksi. Jokaiselle luokalle nimettiin sen sisältöä vastaava kuvaus, alaluokka. Pelkistetyistä ilmauksista päästiin tiiviimpiin kokonaisuuksiin ja alaluokkien muodostukseen. Tutkimuskysymykset ja niiden aineistot pidettiin erillään, jotta kumpaankin tutkimuskysymykseen saadaan analyysin loputtua omat vastaukset.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Kavereiden antama aito tuki oman päätöksen suhteen Kavereiden kanssa käydyt keskustelut Kavereiden tarjoama tuki Kavereiden ehdotukset mahdollisista vaihtoehdoista Kavereiden kanssa keskustelut tärkeitä. Kavereiden kanssa keskustellaan heidän valinnoistaan. Kavereiden kokemukset tärkeitä. Kavereiden kanssa keskustellaan paljon. Kavereiden kanssa keskustelu tärkeää Kaverit ja perhe tukena	Kavereiden kanssa käytyjen keskusteluiden tuoma tuki
Kaverit luovat paineita	Kavereiden luoma paine
Opon tarjoama tieto eri kouluvaihtoehdoista Opon kanssa keskustelut tärkeitä Opon tarjoama tieto vaihtoehdoista Opolta saatu tieto opiskelupaikoista Opolta saatu tieto liittyen tuleviin oppilaitoksiin Opolta tietoa oppilaitoksiin hakemisesta ja sinne pääsemisestä. Opon kanssa käydyt keskustelut Opolta saatu tieto tulevista aineopinnoista tulevassa oppilaitoksessa. Opolta saatu henkilökohtainen tuki Oman koulun opolta saatu yleinen tuki Apua pyydetään opolta. Tarkempaa tietoa tulevasta opoilta ja opettajilta Keskustelut opon kanssa Se että opo ymmärtää nuorta tärkeää.	Keskustelut opinto-ohjaajan kanssa Opinto-ohjaajan jakama tieto Ymmärrys Opinto-ohjaajan tarjoama tuki

Taulukko 2: Esimerkki ryhmittelystä

4.3.3 Aineiston teoreettisten käsitteiden luominen

Kolmivaiheisen prosessin viimeinen vaihe on abstrahointia eli teoreettisten käsitteiden luomista. Tutkimukseen olennaisesti liittyvä tieto ja sen avulla saatu valikoitu tieto mahdollistaa teoreettisten käsitteiden luomisen. Abstrahoinnista käytetään myös nimitystä käsitteellistä-

minen. Käsitteellistämisen ideana on edetä alkuperäisinformaatiossa käytetyistä kielellisistä ilmauksista aina teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin saakka. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 111-112.)

Luokitusten yhdistelemistä jatketaan niin kauan kuin se on mahdollista sisällön näkökulmasta. Teoreettisten käsitteiden luominen on prosessi, jossa tutkija tekee kuvauksen tutkimuskohdeesta yleiskäsitteiden avulla. Uuden teorian muodostuksessa on tärkeää teorian ja johtopäätösten jatkuva vertaaminen alkuperäisaineistoon. Teoreettisten käsitteiden luominen mahdollistaa empiirisen aineiston liittämisen teoreettisiin käsitteisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 110-113.)

Teoreettiset käsitteet luotiin yhdistämällä samaa tarkoittavat alaluokat keskenään kuitenkin sekoittamatta tutkimuskysymyksiä keskenään. Jokaiselle kategorialle mietittiin sopiva yläluokka tekemällä jatkuvaa vertailua aineiston aikaisempiin merkintöihin pelkistämisen sekä ryhmittelyn osalta. Aikaisempiin aineiston analyysikohtiin palaaminen oli välttämätöntä, jotta analyysistä tulisi mahdollisimman luotettava.

Alaluokka	Yläluokka
Tunne Omat kiinnostuksen kohteet Halu tehdä asioita joista nauttii Halu motivoi	Kiinnostuksen kohteet
Tulevaisuus Mahdollisuus ja monipuolisuus	Valinnan merkitys tulevaisuuteen
Vanhempien tuki Läheisten tuki Kavereilta saatu tuki	Läheisten tuki
Opinto-ohjaajan tuki Työelämän yhteyshenkilöt	Ammattihenkilöstöltä saatu tuki
Tutustuminen oppilaitoksiin Oppilaitoksista syntynyt mielikuva	Tutustumiskäyntien merkitys
Kotoa saatu tuki ei tärkeää	Kodin tuki ei merkityksellistä
Lisää tukea koululta	Koulun tuen merkityksellisyys
Koulumatkan pituus Pääsemisen helppous	Koulumatkat

Taulukko 3: Esimerkki teoreettisten käsitteiden luomisesta

Aineiston luokittelun jatkaminen ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta osoittautui mahdolliseksi ja luokittelua jatkettiin aina pääluokkiin asti. Tutkimuskysymyksessä yksi samaa tarkoittavat yläluokat yhdistettiin samaan kategoriaan ja nimettiin sopivilla pääluokilla. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen aineiston luokittelun jatkaminen aina pääluokkiin oli edellytys

tiivin ja napakan teoreettisten käsitteiden kokonaisuuden luomisessa ja on edellytys myös aineiston onnistuneeseen tuloksien tarkasteluun. Tutkimuskysymyksen kaksi luokittelun jatkaminen pääluokkiin asti ei ollut tarpeellista. Yläluokkien teoreettiset käsitteet olivat riittävät ja antoivat kattavan ja monipuolisen vastauksen toiseen tutkimuskysymykseen.

Yläluokka	Pääluokka
Yhteisöllisyys x2 Empatia Uudet kaverit Yhteisön paine	Yhteisöllisyys
Vertaistuki x2	Vertaistuki
Epävarmuustekijät x2	Epävarmuutta aiheuttavat tekijät
Opettajien tuki Läheisten tuki	Sosiaalinen tuki
Internetistä saatu tieto Käytännön tieto päätöksenteon pohjalla	Tieto
Koulumatkat Valinnan merkitys tulevaisuuteen	Päätökseen vaikuttavat tekijät
Internetin käytön osuus pientä Opettajilta saadun tiedon tarve vähäistä Läheisten tuki ei merkityksellistä	Merkityksettömät tekijät

Taulukko 4: Esimerkki yläluokkien yhdistämisestä pääluokiksi

5 Tulokset

Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä kuuttatoista nuorta. Vastajaat olivat aloittaneet peruskoulun viimeisen lukukauden ja kävivät yhdeksättä luokkaa. Ensimmäisenä haastateltu ryhmä ei ollut vielä tehnyt päätöstä jatko-opintojen suhteen, vaan yhteishaku toisen asteen oppilaitokseen oli juuri käynnissä. Seuraavat kaksi ryhmää haastateltiin yhteishaun päättymisen jälkeen. Haastateltavilta saatiin siis tietoa ennen päätöksen tekoa ja sen jälkeen. Saadut tulokset ennen ja jälkeen yhteishakua olivat kuitenkin yhteneväisiä ja vertaistuen, yhteisöllisyyden ja oppilaitoksesta ja ammateista saadun tiedon merkitys nousivat esille tärkeänä apuna

nuorten pohtiessa jatko-opiskelumahdollisuuksiaan. Tärkeänä tukena päätöksen tekoon koettiin opinto-ohjaajalta saatu tieto oppilaitoksista sekä muilta nuorilta saatu tieto tulevasta oppilaitoksesta ja sen ilmapiiristä.

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, millaista tukea nuoret itse kokevat tarvitsevansa nivelvaiheessa. Haastatteluissa nuoret nostivat esille vertaistuen, yhteisöllisyyden ja tiedon tarpeen lisäksi esille myös erilaisia päätöksentekoa helpottavia tekijöitä sekä tekijöitä jotka aiheuttivat heille epävarmuutta. Nuoret kokivat tarvitsevansa tukea läheisiltään, ystäviltään ja opinto-ohjaajilta. Myös eri alojen ammattilaisten kertoma tieto eri aloista koettiin merkityksellisenä.

Haastatteluissa nousi esille kuinka erilaista tukea nuoret toivovat ympärillään olevilta ihmisiltä. Perheeltään nuoret toivoivat rahallisen tuen lisäksi ymmärrystä ja kannustusta valintoihinsa. Vanhemmilta nuoret kaipasivat aikuisen näkökulmaa asioihin ja tietoa siitä kuinka nuoren päätökset vaikuttavat nuoren tulevaisuuteen, mutta eivät halunneet vanhempien tekevän päätöksiä heidän puolestaan. Nuoret kaipasivat vanhemmiltaan myös tietoa työelämästä sekä heidän kokemuksiaan opiskelusta ja ammateista. Myös sisarusten omat kokemukset opiskelusta nousivat esille haastatteluissa. Kavereiden kanssa keskustelu koettiin lisäksi hyvänä tukena omassa päätöksenteossa. Samassa elämäntilanteessa olevan nuoren kanssa nuorista oli helppoa pohtia eri vaihtoehtoja ja kuulla muiden mielipiteitä jatko-opintomahdollisuuksista. Näin nuoret pääsivät myös purkamaan omaa epävarmuuttaan keskustelemalla.

“Jos ne (vanhemmat) on vaik ite ollu jossain, sillai samas koulus tai silleen. Jos ne nyt ois vaik käynyt lukion ni, niiden kaa vois jutella. Tai jos ne ois vaik ollut jollain samalla alalla jolle on ite menossa.

“No just sellast ettei tulla ohjeistaa et minne kannattaa hakea tai sillee, mut koska kaikis aisoissa on kaks puolta. Ettei mikään oo tavallaan niin ku paras tai huonoin vaihtoehto. Just silleen vaan et tukee et toivottavasti sä pääset tohon ja kannustaa. (Vanhemmat)”

“Ja sit se et saa molempii näkökulmii kaikis asioist. Ja sillee ite ku ne (vanhemmat) on kuitenkin töissä ja tällee. Ni sit ne osaa kertoo siit et mikä on tärkeet ottaa huomioon.”

“No jos esim tarvii vaik matkoihin jotain rahaa tai aikaa vaik bussikorttiin. Perhe vois maksaa sen tai jotain tämmöstä.”

“Mul on mun sisko niinku samas kaksoistutkinos mihin mä oon niinku hakenut. Ni siltä mä oon ainakin kysynyt kaikkee. Et miten se on pärjännyt ja silleen, ni se on kyl auttanut silleen.”

“Ja kavereilt saa vähän semmost niin ku semmost tukee et saa enemmän mielipiteit ja vanhemmilta saa semmost et mikä ois järkevää.”

Opinto-ohjaajalta saamansa tuen nuoret kokivat tärkeänä. Tärkeäksi tukimuodoksi nuoret nostivat opinto-ohjaajan kanssa käyty kahdenkeskeiset keskustelut ja opinto-ohjaajan jakaman toisen asteen oppilaitoksia koskevan informaation. Nuoret toivoivat opinto-ohjaajan kerrotavan mahdollisimman monipuolisesti eri koulutusvaihtoehdoista sekä antavan yksityiskohtaisempaa tietoa nuorten valitsemista aloista. Nuoret kokivat saavansa liian vähän tietoa eri ammanteista ja elämästä valmistumisen jälkeen. Osa nuorista koki opinto-ohjaajan kanssa käyty keskustelut painostavina ja lisää paineita aiheuttavina.

“Se ois kiva sillee kun esim joskus joulun ni ku ysil jouluna ni kattois ni kokoton todistuksen läpi ja sitten niin ku kattois et mitä numeroita vois saada jos panostais vähän enemmän niin sen kanssa. Ni sit tietäis silleen et mitä pitäis tehdä tai sillee. Ku nyt koulu on vaan sellasta et on pakko tehdä kaikki. Nii sitten et ois sille motivaatio et vois saada parempii numeroit sit.”

“Ja sit jotain et kuin helppo sinne on päästä ja jotain et onks sinne hakenut paljon porukkaa ja et onks sinne vaikee päästä. (Oman koulun opinto-ohjaaja.)

“...opo. Ku se tietää kaikist noist niin paljon et.”

“No ehkä just joltain opolta jos on vaik jotain kysymyksiä siihen kouluun liittyen tai jotain tälläst näin.”

Nuoret kokivat myös tarvitsevänsä tukea opettajilta numeroiden korottamiseen ja toivoivat saavansa opettajilta yksilöllistä tukiopetusta. Nuoret toivoivat opettajien ja opinto-ohjaajien aktiivisesti muistuttavan numeroiden tärkeydestä jatko-opintoihin haettaessa sekä tarjoavan tukiopetusta.

“Varmaan ihan kaikkien opettajien, et hei ”come on”, nyt tsemppaa hei. Et jos haluat hyvään lukioon niin kannattaa nyt tsemppata.”

“Opettajat vois antaa jotain tukiopetusta tai jotain.”

“Opettajilta. Kertoo niist asioist. Se helpottais oloo.”

Vertaistuen ja yhteisöllisyyden merkitys korostui jokaisessa haastattelussa. Nuoret nostivat esille kuinka tärkeää olisi kuulla toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevia nuoria ja heidän kokemuksiaan opiskelusta ja oppilaitoksesta. Nuorille tulevan oppilaitoksen ilmapiiri oli tärkeää. Nuoret keskustelivat valinnoistaan myös itseään vanhempien kavereidensa kanssa, jotka kertoivat omia kokemuksiaan opiskelusta ja oppilaitoksista. Nuoret pitivät tätä tärkeänä ja informatiivisena.

“Ja sit kun me oltiin siel tutustuu ni sit siel oli ainakin joissain kouluissa niit tutor-oppilait kertomas meille. Ni sit ne kerto just itte kun siel oli kans niin kun saman alan, mihin me haetaan kans. Ni sit oli kiva silleen kuulla.”

“No ainakin siel lukion siel avoimis ovis kerrottiin just niist kurkseist ja niist. Se oli sillain niin hyvä“

“No kyl mä joukkuekavereiden kaa, kun mä oon niinkun B-junioreissa, niin siel on ne 97:t niin ne on tehny ne päätökset jo aikoja sitten, niin sieltä saa ihan hyviä vinkkejä.”

“Yleensä jos on vaik joku kaveri siin koulussa mihin sä haet. Vaik joku vanhempi ni sit se voi vähän kertoo siit. Silleen auttaa.”

“Joo, koska niil (muutaman vuoden vanhemmat) on just se oppilaan näkökulma vielä siitä. Ja silti semmonen vanhempi näkökulma siitä. Että ne tietää kuitenkin mitkä on hyvii vaihtoehtoja ja mikä ei.”

Yhteisöllisyyden näkökulma näyttäytyi vahvasti juuri nuorten keskinäisissä suhteissa. Haastatteluissa esille nousi ystävien ja kavereiden merkitys nuorten tukena. Nuoret kertoivat keskusteluvansa paljon valinnoistaan kavereidensa kanssa ja kokivat sen voimauttavana. He eivät kuitenkaan kokeneet, että muiden nuorten päätökset vaikuttivat heidän päätökseensä tulevasta oppilaitoksesta, vaan nuoret kertoivat tekevänsä päätöksensä itsenäisesti muiden kriteerien, kuten koulumatkan, jatkokoulutusmahdollisuuksien ja ammattiopiston linjan pohjalta. Nuoret pitivät yhteisöllisyyttä tärkeänä kriteerinä toisen asteen opiskelupaikkaa hakiesaan. Tulevan oppilaitoksen ilmapiiri ja mahdollisuus päästä sisään uuteen yhteisöön koettiin yhtenä tärkeistä valintakriteereistä. Tästä syystä nuoret eivät kokeneet kavereidensa pääsyä sisään samaan oppilaitokseen tärkeänä, vaan ennemminkin uuteen yhteisöön tutustumisen esteenä.

“Ois sillee varmaan kiva et ois (tuttu) samas koulus mut ei välttämät samal luokal.”

“Nii siel todennäkösest sosialisoiuu paljon enemmän jos siel ei oo niin paljo ketää kavereit samal luokal tai jotai.”

“No ei, se olis oikeestaa parempi jos ei ois, ni sit tulis tavallaan niin ku paljon enemmän uusii ystävii. Koska jos oot ain siel jonkun tutun kaa siel koulul ni sit tulee todennäkösesti olee sen kaa paljon enemmän.”

“Ilmapiiri on varmaan yks tärkein sillee. Et kuhan viihtyy jotenkin siel koulus.”

“Ja seki kun meni niitten tutor-oppilaiden kanssa, niin näki et niilläkin on siel kavereita ja sillee. Ei kukaan oo periaattees yksin, ni se on tärkeetä.”

Tietoa nuoret kaipasivat ammateista ja ammatillisista oppilaitoksista, tämän tiedon olisivat halunneet saada opinto-ohjaajilta sekä työelämän edustajilta. Nuoret olivat erittäin kiinnostuneita kuulemaan valtavalmistuneiden, jo työelämässä olevien henkilöiden kokemuksia opiskelusta ja itse työelämästä. Etenkin ammattiopintoihin hakevat nuoret kokivat, etteivät saa tarpeeksi tietoa siitä, mitä työelämä on ammattiin valmistumisen jälkeen. Nuoret pitivät tärkeänä että he pääsevät tutustumaan eri oppilaitoksiin ja saavat oppilaitosten opinto-ohjaajilta ja opettajilta tietoa siitä, mitä opiskelu konkreettisesti pitää sisällään. Nuoret toivoivat myös saavansa lisää tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista ja toivoivat opinto-ohjaajan kertovan aiheesta enemmän.

“Sillee et ne (opettaja ja opo) kertois niin ku asioit vähän paremmin. Silleen niin vaik ammatist kertois enemmän, mitä siel tehää.”

“Silleen niin vaik ammatist (opettajat ja opinto-ohjaaja) kertois enemmän, mitä siel tehää.”

“Ja se ois kiva et ne ois niit nuorii jo valmistuneita siit koulust. Sillee tyyli et ne ois vuos sit valmistunut ja kertois siit ammatist. Ja ne osais kertoo minkälaista se elämä on sen jälkeen kun sä oot valmistunut ja minkälaista se oli ku sä opiskelit.”

“Mun mielest se on aika tärkeetä et jos saa tukee nii ku ihmisilt jotka on jo sil alal mihin sä periaattees niin ku haluisit. Koska mäki juttelin yhen stylistin kaa

ja mul on silleen et mä haluisin kans olla joko meikkaaja, maskeeraaja tai stylisti. Ni se helpotti jotenkin sitä et kun se kerto et oli uurastanut monta, monta vuotta ja se oli päässy niin korkeelle missä se on nyt.”

Varsinkin ammattioppilaitoksiin hakevia nuoria kiinnosti kuinka paljon opiskeluun kuuluu työharjoitteluita ja mitä teoriatietoa ammattiin opiskelu pitää sisällään. Internetin osuus uuden tiedon välittäjänä ei noussut nuorten keskuudessa ensisijaiseksi tiedonlähteeksi. Tosin nuoret, joilla oli vaikeuksia päätöksenteossa, kokivat internetin tarjoaman tiedon positiivisena lisänä. Nuoret toivoivat myös saavansa enemmän tietoa ammattipistoista ja ammanteista omalta opinto-ohjaajaltaan. Haastatteluissa korostui lukio-opintojen painotus opinto-ohjaajien tiedottamisessa.

“No jos esim hankkii tietoo netistä, et onks se niinku ihan varmasti se oma paikka mihin haluu mennä.”

“Kyl sit ku mä oon ollu varmaan viis kertaa opon haastattelussa tai siel mis jutellaan niist koulujutuist ni kyl siel sit ni loppuu kohden se alko ymmärtää et se on niin ku tärkeetä et se kertoo mulle.”

Epävarmuutta nuorten keskuudessa aiheutti valitun alan ja opiskelupaikan sopivuus sekä miten viihtyy uudessa oppilaitoksessa. Nuoret mainitsivat opinto-ohjaajan lisäksi vanhempien aiheuttavan epävarmuutta kyseenalaistamalla nuorten valintoja. Elämäntilanteen haasteellisuutta lisäsi myös pelko toisen asteen opiskelupaikan saamisesta.

“Mä voin kyl ainakin ihan suoraan sanoo et toi meidän opo on luonut sellasii turhii paineit ainakin Ku just sitä työllisyydest ja palkkaa ja kaikkee sellast. Koska ei ne oo siin vaihees kun sä haet kouluun nii niin olennain asia, koska jos sä oot hyvä niin sä saat töitä.niin ku mulle.”

“Mul ei itse asiassa kaverit auttanut mitenkään. Se vaan loi enemmän ehkä sitä ahdistusta, koska jotku oli niin varmoja mihin ne halus ja sit mä olin vaan siin vieres silleen et no...mihin mä sit meen.”

“No et viihtyys siellä tai sillee.”

“Tai silleen, et onks se hyvä vaihtoehto lähtee opiskelee just sitä alaa. Tai niinku mitä yleensäkin haluu tehdä.”

Toisella tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen millaisen tuen nuoret kokivat merkityksellisenä nivelvaiheen aikana. Nuorten vastauksissa korostuivat vanhemmilta ja koulusta saatu tuki. Tärkeimpänä esille nousivat tiedon saanti toisen asteen oppilaitoksista ja vertais-tuki. Nuoret kertoivat toisen asteen oppilaitosten tutor-opiskelijoiden tarjoaman tiedon oppilaitoksesta ja sen ilmapiiristä olleen merkityksellistä. Nuoret kertoivat myös kokemustensa jakamisen olleen tärkeää heidän tehdessään päätöstä jatko-opinnoista. Haastatteluissa nostettiin esiin myös kuinka tärkeänä nuoret pitivät jo työelämässä mukana olevien henkilöiden kuvauksia työelämästä sekä heidän kokemuksiaan elämästä opintojen jälkeen.

“Joo, se et ku mä menin sinne kouluun, mä en tiennyt sitä ennen, mut sit ku mä menin sinne, niin mä sain tietää et siellä oli musiikkipainotus tai sillee. Nii...”

“No mul oli ainakin kun mä kävin tutustus siel koulus, ni sitä mä heti silleen, et tää on se koulu mihin mä haluun tulla. Sit mä kävin viel sen jälkeen niin ku siin toises vaihtoehdos niin kun siel tutustuu, niin sen jälkeen mä olin ihan varma et mä haluun siihen kouluun missä mä kävin tutusuu ensin. Et ei ollut mitenkään silleen et joku ihminen olis vaikuttanut siihen. Et ihan ite niin ku, se tuli vaan silleen.”

“... kun me käytiin siel, niin siel just vaikutti hyvältä se ilmapiiri ja se. Sit mä halusin sinne.”

“Ja sit kun me oltiin siel tutustuu ni sit siel oli ainakin joissain kouluissa niit tutor-oppilait kertomas meille. Ni sit ne kerto just itte kun siel oli kans niin kun saman alan, mihin me haetaan kans. Ni sit oli kiva silleen kuulla.”

Nuoret nostivat esille myös omien kiinnostuksen kohteidensa helpottaneen päätöksentekoa nivelvaiheessa. Haastateltavat korostivat haluaan tehdä asioita, joista nauttivat ja hakeutuivat heitä kiinnostavien alojen pariin. Päätöksentekoon oli vaikuttanut tieto valittavista opinnoista oppilaitoksen sisällä nuorten omien mielenkiinnon kohteiden mukaan ja opintojen monipuolisuus. Esille nousi myös nuorten tarve saada tietoa valintojen merkityksestä tulevaisuuteen. Nuoret kokivat saaneensa liian vähän tukea tässä suhteessa, mutta olivat kokeneet saaneensa tuen merkityksellisenä.

“No jos on joku niinkun kiinnostuksen kohde niin se niinkun edesauttaa sitä minne vois mennä. Alka moni tekee päätöksen just sen pohjalta.”

“Mut sit lopult sillee mä aattelin et ihan sama. Mielummin mä teen sellasii töitä mist mä tykkään kun et mä teen koko ajan semmost duunii mist mä en tykkää.”

“Et siel koulussa on paljon mahdollisuuksia mitä pystyy tekemään. Et siel on eri vaihtoehtoja. “

“Mua ehkä motivoi se et minkälaista mun elämä voi olla siin työelämäs ja voin elää sellast elämää mitä mä haluan elää.”

“No koulusta mun mielestä siihen nähden et kuitenkin haetaan uuteen kouluun tästä koulusta, niin siihen nähden aika huonoa tukea, sellast ohjeistusta.”

Nuoret kertoivat heille olevan tärkeää, että vanhemmat ja läheiset tukivat heidän päätöksiään ja kertoivat omia kokemuksiaan. Merkityksellisenä haastateltavat pitivät opinto-ohjaajan jakamaa tietoa oppilaitoksista ja ammasteista. Haastattelussa esille nousi tutustumiskäyntien merkitys eri oppilaitoksiin. Nuoret kokivat tärkeänä päästä tutustumaan oppilaitoksiin ja niiden ilmapiiriin etukäteen ja moni oli tehnyt valintansa tutustumiskäynnin perusteella.

“Äiti motivoi mua aina.”

“Tai sit jos vaikka käy tutustumassa siin uudes koulus, niin sit oppis siitä varmaan aika paljon.”

“Ja se vaikutti silloin kun kävi siel tutustuu niin tosi hyvält. Nii tuli vaan et haluu mennä sinne.”

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tuloksissa esille nousivat vertaistuen ja tiedon saannin merkitys tärkeinä tukimuotoina nivelvaiheen aikana. Tuloksissa on myös nähtävissä yhteisöllisyyden ja sosiaalisen tuen tarve nivelvaiheessa. Esille tuloksissa nousi myös tiedon merkitys päätöksenteon tukena. Nuoret kertoivat käytännön tiedon oppilaitoksista ja ammasteista olevan tärkeää. Nuoret näkivät oppilaitokseen tutustumisen ja koulun ilmapiiriin tärkeänä päätöksen tekoon vaikuttavana tekijänä. Nuoret toivoivat saavansa tietoa toisen asteen oppilaitosten tutor-oppilailta, opinto-ohjaajilta ja työelämän edustajilta.

Nivelvaiheen aikana koulun rooli tiedon ja tuen tarjoajana korostuu. Onnistuneeseen nivelvaiheeseen kuuluu koulun hyvin kohdistama nuoren tarpeisiin vastaava tuki. (Linna ym. 2005:11.) Nivelvaiheen aikana nuori selkeyttää pyrkimystään sekä suuntautumistaan ja hiljalleen löytää varmuutta omasta elämästään ja oman elämän suunta hahmottuu. (Linna ym. 2005:10-11.) Nivelvaiheeseen kohdistuva koulutussiirtymä on ensimmäinen haasteellinen siirtymä nuoren elämässä jossa päätöksen tekemisen tärkeys korostuu. Nuoren oman motivaation sekä koulumenestyksen on huomattu vaikuttavan päätöksen tekoon. (Vasalampi 2013.)

Opinnäytetyönä tehdyn tutkimuksen tuloksissa on vahvasti havaittavissa nuorten itsensä nostama tarve saada koulusta sekä tukea että tietoa nivelvaiheen aikana. Nuoret korostivat etenkin opinto-ohjaajan antaman tuen sekä tiedon merkitystä. Nuoret kaipasivat opinto-ohjaajalta konkreettista tietoa tulevista koulutusmahdollisuuksista, toisen asteen oppilaitoksessa tapahtuvasta opetuksesta sekä valinnan vaikutuksesta tulevaisuuteen. Tässä tutkimuksessa korostuivat myös merkittävänä tukimuotona opinto-ohjaajan kanssa käydyt kahdenkeskiset keskustelut. Koulun roolin merkitys korostui myös nuorten tarpeena saada nivelvaiheen aikana tukea opinto-ohjaajan lisäksi myös muilta koulun opettajilta. Tutkimustuloksissa korostuivat opettajien tarjoaman kannustuksen sekä tukiopetuksen tarjoamisen tärkeys nuorille nivelvaiheen aikana. Tuloksissa on nähtävissä nuorten oman motivaation ja omien kiinnostuksenkohteiden vaikutus päätöksentekoon.

Nuoret nostivat esiin merkityksellisenä myös saamansa tuen ja tiedon tulevista oppilaitoksista ja ammateista, mutta kokivat ne riittämättöminä. Tämä on havaittavissa myös toisen tutkimuskysymyksen kohdalla. Nuoret kokivat merkityksellisenä tukena nivelvaiheen aikana juuri eri ammattihenkilöstöltä saadun tuen ja tiedon eri ammateista. Opinto-ohjaajan, opettajien sekä muiden työelämänyhteistyöhenkilöiden rooli korostui ja heidän jakamansa vähäinenkin tieto ja tuki oli nuorille merkityksellistä.

Tutkimustuloksissa korostuivat Sollmanin ja Tuomisen (2004:88-89.) kuvaukset nuoruusiän eriytymis- sekä yksilöitymisvaiheiden eri osa-alueiden vaikutuksista nuoren käytökseen, päätöksentekoon sekä tuen tarpeeseen. Sollmanin ja Tuomisen (2004) tuloksia tarkasteltaessa on havaittavissa, että nuorten vastuun ottaminen omasta elämästä ja päätöksistä kasvaa ja nuori tarvitsee itselleen tilaa itsenäistymiseen. Tämä näyttäytyi vahvasti myös opinnäytetyön tuloksissa, muun muassa nuorten kuvatessa tarvetta tehdä päätökset tulevista jatkokoulutusvaihtoehdoista itse.

Nuorten itsenäisyyden tarpeen korostuminen ei kuitenkaan poistanut nuorten tarvetta saada tukea vanhemmilta nivelvaiheen aikana. Tämä korostui sekä opinnäytetyön tuloksissa että myös Sollmanin ja Tuomisen kuvauksissa. Teoreettisessa viitekehityksessä on kuvattu kes-

kinuoruuteen kuuluvien kaverisuhteiden merkitysten korostumista. Tämä näyttäytyi vahvasti myös opinnäytetyön tuloksissa ja haastateltavat nostivatkin esille yhdeksi tärkeäksi tukimuodoksi juuri ikätoverinsa. Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat tätä näkökulmaa nuorten nostaessa esille merkityksellisinä tukimuotoina juuri toisten nuorten kanssa käydyt keskustelut, ajatusten vaihdot sekä kavereilta saadun henkisen tuen.

Yhteisöllisyydellä on suuri merkitys yksilön identiteetin rakentumisen kannalta. Yhteisön sisällä yksilö kehittyy yhteisön jäsenenä. Uuteen yhteisöön liittyminen tai jostakin yhteisöstä eroaminen on aina muutosprosessi. Yhteisöstä eroamisen käynnistämisen muutosprosessin kautta yksilön ainutkertaisuus ja yksilöllisyys korostuvat. Uuteen yhteisöön liittyminen aiheuttaa laadullisia muutoksia ihmissuhteissa ja suhteessa maailmaan. (Koivula 2010:19.) Tämä näkyy myös tutkimustuloksissa. Nuoret kuvasivat uuteen oppilaitokseen siirtymistä mahdollisuutena tutustua uuteen yhteisöön ja näkivät kavereiden pääsyn samaan oppilaitokseen ennemminkin esteenä uuteen yhteisöön liittymisen kannalta. Nuoret halusivat luoda uusia ihmissuhteita ja tehdä itsenäisiä ratkaisuja jatko-opintojensa suhteen. Yhteisön merkitys korostui myös tuloksissa haastateltavien nostaessa esille toisen asteen oppilaitoksen ilmapiirin yhtenä tärkeimmistä kriteereistä, kun valitaan tulevaa oppilaitosta.

Koulu on yksi nuoren merkityksellisemmistä yhteisöistä. (Opetushallitus 2012.) Yhteisön tärkeimpänä tehtävänä voidaan nähdä osallistumisen mahdollistaminen ja tätä kautta oppimisen mahdollistaminen. (Koivula 2010:21.) Tutkimustuloksissa tärkeänä tukitoimena nousi esille koulun ja opinto-ohjaajien tarjoama tuki. Nuoret kokivat että keskustelut opinto-ohjaajan kanssa kahden kesken, sekä opinto-ohjaajan jakama tieto jatko-opinnoista olivat auttaneet heitä nivelvaiheen aikana. Erilaisten yhteisöjen merkitys korostui muutoinkin tuloksissa. Nuoret esimerkiksi kyselivät neuvoa ja keskustelivat asioista itseään muutamaa vuotta vanhempien joukkueovereidensa kanssa. Nuoret korostivat jo toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevien nuorten vertaistuen merkitystä.

Kun nuori alkaa käydä läpi itsenäistymisprosessia ja irtautua kodista, tulevat vertaisryhmät nuorelle tärkeiksi. Nuori alkaa harjoitella ihmissuhteita ja hakea sosiaalista tukea ympäriltään. Nuori alkaa muodostaa sosiaalista identiteettiään, mikä on yksi tärkeistä nuoruuden kehitystehtävistä. Vertaisryhmässä nuori pystyy keskustelemaan ongelmistaan sekä pohtimaan ratkaisuja muiden nuorten kanssa joilla on samanlaisia kokemuksia. Koulu on nuorille tärkein paikka jossa he voivat muodostaa vertaissuhteita. Nuorille vertaistuki mahdollistaa selviytymiskeinojen kehittämisen ja samalla nuoret saavat sosiaalista tukea vertaisiltaan ja aikuisilta. (Aho 2002:27-28.) Opinnäytetyön tuloksissa nousi esille nuorten tarve keskustella ikätovereidensa kanssa yhteishaun nostattamista kysymyksistä ja tuntemuksista. Nuoret pitivät tärkeänä, että saivat jakaa kokemuksiaan muiden nuorten kanssa ja halusivat kuulla kavereiden-

sa valinnoista ja kokemuksista nivelvaiheen aikana. Näin nuoret saivat tukea omille päätöksilleen ja saivat uusia näkökulmia asioihin.

Ahon (2002) mukaan vertaistuki nähdään erittäin hyödyllisenä haluttaessa lisätä tietoa tai vaikuttaa asenteisiin. Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksissa nousi esille tutor-oppilaiden antaman tiedon tärkeys. Nuoret halusivat kuulla heidän kokemuksiaan opiskelusta ja koulun ilmapiiristä. Haastateltavat pitivät tutor-oppilaiden mielipiteitä ja heidän jakamaansa tietoa erittäin tärkeänä. Tuloksissa käy myös ilmi, että nuoret kaipasivat lisää tietoa ammasteista ja opiskelun jälkeisestä elämästä. Näistäkin aihealueista he halusivat kuulla juuri valmistuneilta, jo työelämässä olevilta nuorilta aikuisilta. Nuoret näkivät vertaistuen erittäin tärkeänä tukena aikuisilta saadun tuen rinnalla.

Vertaistukea on tutkittu maailmalla laajasti ja sen on todettu olevan tehokas tapa tukea nuoria. Useissa tutkimuksissa tarkasteltiin vertaistuen merkitystä nuorten sairauksien hallinnassa sekä alkoholin ja huumeiden käytön lopettamisessa. Tutkimukset osoittivat myös kuinka suuri rooli vertaistuella on koulupudokkuuden ehkäisyssä, sekä opintoihin sitoutumisessa. Bodoroffin ja Saxin (2010) tutkimuksessa käy ilmi että tutoroinnista ja vertaistuesta hyötyvät sekä tutoroija että tutoroitava. Sen mukaan tutoroinnilla on positiivinen vaikutus asioihin sitoutumiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Se osoittaa myös sen, että vertaistuki tukee nuorten itsenäistä päätöksen tekoa sekä kasvua aikuiseksi. Opinnäytetyön tutkimustuloksissa käy ilmi, kuinka haastateltavat olivat kokeneet vertaistuen ja tutor-oppilaiden tuen tärkeänä ja he kuvasivat tutor-oppilaiden tarjoaman tiedon merkityksellisenä tehdessään päätöstä tulevasta oppilaitoksesta. Haastateltavien vastauksista kävi ilmi kuinka tutor-oppilaiden kertomukset omasta opiskelustaan ja kokemuksistaan olivat tukeneet nuorten itsenäistä päätöksentekoa.

6.2 Tutkimuksen eettiset kysymykset

Opinnäytetyön toteutuksessa oli huomioitu hyvät eettiset käytänteet ja eettistä toimintatapaa on noudatettu koko prosessin ajan. Opinnäytetyötä on ohjannut sairaanhoitajan eettiset ohjeet. (Sairaanhoitajaliitto 2014.) Opinnäytetyölle on haettu tutkimuslupa Vantaan Kaupungilta (Liite 1:Tutkimuslupa.). Tutkimukseen osallistuvien alaikäisten lasten huoltajalta/huoltajilta pyydettiin kirjallinen suostumus nuoren osallistumisesta tutkimukseen (Liite 3.). Oppilaille lähetettiin tiedote opinto-ohjaajan kautta opinnäytetyöstä ja mahdollisuudesta osallistua opinnäytetyöhön liittyvään haastattelun (Liite 2.). Tutkimukseen liittyvistä yksityiskohdista sovittiin työelämän yhteyshenkilön, eli koulun opinto-ohjaajan kanssa.

Jotta haastateltavat voivat tehdä päätöksen osallistumisestaan, on heille kerrottava etukäteen, mitä tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa. Tutkimukseen osallistuville on kerrottava, kuinka aineisto kerätään ja mitä se edellyttää osallistujilta. Haastateltaville tulee kertoa,

onko kyseessä esimerkiksi puhelinhaastattelu tai vapaamuotoinen keskustelu ja vaatiiko tutkimukseen osallistuminen kirjoittamista. Haastateltaville tulee myös kertoa kuinka haastattelu tallennetaan. Heidän tulee lisäksi tietää etukäteen kuinka paljon aikaa osallistuminen vie haastateltavien aikaa. Tutkimukseen osallistuvien motivoimiseksi on tärkeää kertoa, millaista tietoa tutkimuksella on tarkoitus kerätä ja kuinka saatuja tutkimustuloksia on jatkossa mahdollisuus hyödyntää. (Kuula 2011:105-107.)

Huoltajille lähetetyssä tutkimussuostumuksessa on selvitetty opinnäytetyön tavoite, tarkoitus, opinnäytetyön yhteys Nuorten kaupunki- hankkeeseen, toteutustapa, sekä haastateltavien valikointikriteerit. Haastateltavien kiinnostuksen herättämiseksi opinto-ohjaajan kautta oppilaille lähetettiin tiedote haastattelusta, jossa kerrottiin miksi tutkimusta tehdään ja millaista tietoa haastattelulla haetaan. Opinto-ohjaajan kautta haastateltavat saivat myös tiedon siitä, mitä tutkimukseen osallistuminen haastateltavilta vaatii käytännössä. Nuoret saivat siis tiedon haastattelun kestosta ja sen toteutumistavasta etukäteen. He olivat myös tietoisia siitä että haastattelu nauhoitetaan.

Tutkimukseen osallistumisen tulee aina perustua vapaaehtoisuuteen ja haastateltavien tulee olla tästä tietoisia. Haastateltavalla tulee olla mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tutkimusta tahansa ja haastateltava voi myös olla vastaamatta kysymykseen, mikäli ei siihen halua vastata. (Kuula 2011:107-109.) Nuorille painotettiin haastatteluun osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä oikeutta ja mahdollisuutta kieltäytyä osallistumisesta missä tahansa tutkimuksen vaiheessa.

Työssä kiinnitettiin huomioita oppilaitoksen ja haastateltavien anonymiteetin turvaamiseen. Tutkimukseen ei tarvittu haastateltavien suoria tunnistetietoja, kuten haastateltavien nimiä, henkilötunnusta tai osoitetietoja. Myöskään oppilaitosta, jossa haastattelut tehtiin, ei tässä opinnäytetyössä mainita. Ainoa suora tunnistetieto haastateltavista oli ääni, sillä haastattelu nauhoitettiin. Pääsääntöisesti tutkimukseen käytetyt suorat tunnistetiedot hävitetään (Kuula 2011:109). Haastateltaville kerrottiin haastattelujen litteroinnista ja äänitteiden hävittämisestä tämän jälkeen. Pelkästä litterointimateriaalista haastateltavat eivät voisi olla enää tunnistettavissa.

Tutkimukseen osallistujat olivat alaikäisiä nuoria, oli tärkeää saada suostumukset haastatteluun myös haastateltavien vanhemmilta. Suomen lainsäädännössä vain lääketieteelliselle tutkimukselle on asetettu 15 vuoden ikäraja. Tutkimuseettisen lautakunnan mukaan vanhempien suostumusta ei lähtökohtaisesti aina tarvita. Kouluissa ja päiväkodeissa voidaan tehdä tutkimuksia ilman huoltajan suostumusta, mikäli niissä ei kerätä tunnistettavia tietoja. Lopullisen päätöksen tutkimukseen osallistumisesta tekee kuitenkin lapsi itse hänen täytettyään 12 vuotta. (Kuula 2011:149) Vaikka mitään tunnistetietoja nuorista ei säilytetty nauhoitusten litte-

roinnin jälkeen, oli eettisesti suotavaa pyytää nuorten suostumuksen lisäksi suostumus tutkimukseen osallistumisesta myös heidän huoltajiltaan.

6.3 Luotettavuuden tarkastelu

Nuorten kehitykseen kuuluu etääntyminen aikuisista eivätkä he välttämättä halua vastata itseään koskeviin kysymyksiin. Haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää saada nuoret motivoitumaan vastaamiseen. Nuoruuteen kuuluu kapinointi instituutioita vastaan, jota myös koulu edustaa. Haastattelun tapahtuessa koululla korostuu asia entisestään. Tämän takia nuorten vastaukset saattavat jäädä lyhyiksi ja pinnallisiksi. (Hirsjärvi & Hurme 2009:132-133.) Koska haastateltavat koostuivat ryhmästä nuoria ja haastattelut tehtiin koululla, pohdittavaksi jäi uskaltavatko nuoret kertoa omia näkemyksiään ja kokemuksiaan rehellisesti toisten nuorten ollessa paikalla. Pohdintaa herätti myös pyrkivätkö nuoret vastaamaan kysymyksiin kuten olettavat haastattelijoiden haluavan vastattavan ja ovatko nuoret motivoituneita osallistumaan haastatteluun. Haastateltaville korostettiin ennen haastattelun alkua, ettei kysymyksiin ole oikeita tai vääriä vastauksia. Tärkeänä nähtiin myös kertoa, että haastateltavilta nuorilta halutaan kuulla rehellisesti heidän omia haastattelun teemoihin liittyviä tuntemuksiaan ja kokemuksiaan. Jo ensimmäisen haastattelun aikana ilmapiiri oli avoin. Nuoret uskalsivat tuoda esille omia tuntemuksiaan rehellisesti ja vastasivat kysymyksiin hyvin henkilökohtaisella tasolla.

”En mä tiedä. Varmaan aika kova ahdistus. Just sillon kun mä viel tiesin et mun pitää tehdä se. Ja kun mä en ollu varma ees viel minne mä haen. Ja sit mä vaan tein sen. Ni sit mä vaan tein sen. Siit tuli sit paljon parempi olo sit kun se oli tehny. Mut se oli periaatteessa aika ahdistavaa tehdä sitä.”

”Joo. Mut joillaki ne periaattees suhtautuu niihin vanhoihin numeroihin ja vanhaan käytökseen niin ku ne osaa ottaa periaattees, tai must tuntuu ettei ne osaa ottaa sit uutta käytöstä vastaan niin kun mä oisin peiaattees halunnut et ne ois ottanu. Koska mul esim, seiskal, mul oli tai mä olin periaattees sellanen et mä kapinoin jokaist sanaa vastaan mitä opettaja sano. Eikä mua kiinnostanu sit enää kasilla ne numerotkaan ja nyt kun mä oon sit nostanut niin ku kaikkii numeroit yhel tai kahel numerol, niin must tuntuu et jotkuu ei kato sitä samal lail kun mä haluisin et ne kattoo. Mut jotku taa tosi paljon kehuu ja niin ku vielä kannustaa nostaa lisää ja.”

”Ja sit ku me tehtii demohakemukset, ni mä sain siel ihan hullun ahdistuskohtauksen, mä vaan lähin kävelee sielt. Mä pyysin monta kertaa apuu silt ja sit se ei vaan tullu siihen. Just sit ne vikat kerrat oli tärkeit kun mä kävin siel, ni

se ehkä ymmärs et mä tarvin oikeesti tukee ja sen pitää oikeesti avaa sit ammattii paremmin. Et se ei vaan jankuta siit työllisydest ja palkoist ja jostain ihan turhist asioist mist mä en halua kuulla.”

Luotettavuudelle heikentävänä tekijänä tutkimuksessa pohdittiin myös sitä, onko kysymykset niin muotoiltu niin että ne vastaavat tutkimuskysymyksiin ja että nuoret ymmärtävät kysymysten sisällön. Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollisti kuitenkin sen, että kysymyksiä pystyttiin täsmentämään ja muotoilemaan uudelleen, mikäli näytti siltä, etteivät nuoret olleet ymmärtäneet kysymystä. Nuorten vastaukset sisälsivät aiheita teemoista, joihin kysymyksillä haettiin vastauksia.

Haastattelujen jälkeen pohdintaa herätti oliko osa kysymyksistä ohjannut nuoria tuomaan esille samoja asioita kuin edelliset ryhmät olivat tuoneet esille. Esimerkkinä olivat ensimmäisessä haastattelussa esille nousseet tuleviin oppilaitoksiin tutustumiset. Viimeisessä haastattelussa haastattelija kysyi suoraan haastateltavilta, ovatko he käyneet tutustumassa eri oppilaitoksiin ennen kuin olivat tuoneet vierailut esille omassa haastattelussaan. Haastattelun edetessä, kouluun tutustuminen nousi kuitenkin merkittäväksi tueksi päätöksen teolle, joten asia olisi merkityksellisyytensä vuoksi noussut esille joka tapauksessa myöhemmässä vaiheessa haastattelua.

Itse haastattelutilanteet olivat rentoja, ja haastattelijat pyrkivät viemään haastattelua eteenpäin siten, että kaikilla haastateltavilla oli mahdollisuus vastata esitettyihin kysymyksiin. Ennen haastattelua oli haastateltaville korostettu haastattelun luottamuksellisuutta ja sitä, etteivät haastateltavat olleet tunnistettavissa haastattelumateriaalista, eivätkä opinnäytetyöstä. Nuorten kanssa saavutettiin luottamuksellisen suhde, ja nuorten oli helppo kertoa meille ajatuksistaan. Haastattelumateriaalia heikentävänä tekijänä pohdittiin myös toisten nuorten läsnäoloa ja sen vaikutusta nuorten vastauksiin. Nuorten puheista kävi kuitenkin ilmi vahva ryhmän sisäinen yhteisöllisyys ja ryhmää havainnoidessa nuorista myös välittyi vahva yhteen kuulumisen tunne ja toisista välittäminen. Nuorten vahva yhteisöllisyys tuki vastausten luotettavuutta. Nuorten luottaessa toisiinsa ja kokiessaan tilanteen ja ryhmän turvallisena nuorten vaikutukset toistensa vastauksiin oli oletettavasti pieniä.

Pohdintaa käytiin myös siitä, kuinka päteviä haastattelijat olivat haastattelemaan nuoria. Emme olleet aikaisemmin tehneet vastaavanlaisia haastatteluja. Haastattelijalle asetetaan muun muassa seuraavanlaisia vaatimuksia. Haastattelijan tulee tuntea aihepiiri ja osta keskustella aiheesta. Hänen tulee osata ohjata haastattelua ja pitää mielessään haastattelun tarkoitus. Haastattelijan tulee olla kiinnostunut ihmisten käyttäytymisestä ja olla herkkä haastateltavien antamille ei-sanallisille vihjeille. Haastattelijan tulee olla myös avoin ja velvollisuudentuntoinen. (Hirsjärvi & Hurme 2009:68-69.) Opinnäytetyön tekijät ovat kumpikin

toimineet aikaisemmin nuorten kanssa valmentajan roolissa ja työssä nuorisopsykiatrian parissa. Haastatteluissa saavutettiin nuorten luottamus ja haastattelut etenivät suunnitelmien mukaisesti. Kokeneempi haastattelija olisi varmasti osannut kuljettaa haastattelua taidokkaammin eteenpäin, mutta sillä ei olisi ollut vaikutusta tutkimustuloksiin.

Ennen varsinaisia haastatteluja tulisi tutkimuksessa tehdä esihaastatteluja useassa vaiheessa. Näiden avulla voidaan luoda haastattelurunko. Esihaastatteluiden tarkoituksena on kokeilla haastattelurungon toimivuutta käytännössä ja tämä mahdollistaa myös kysymysten muokkaamisen ja turhien osioiden pois sulkemisen. (Hirsjärvi & Hurme 2009:72.) Aikataulujen puitteissa ja yhteistyökumppaneiden vähyyden vuoksi esihaastatteluja ei voitu suorittaa. Ensimmäisen haastattelun jälkeen kysymyksenasettelua tarkistettiin ja selkeytettiin haastattelurunkoa. Tämä ei varsinaisesti vaikuttanut haastattelun tulokseen, mutta teki haastattelun kulun sujuvammaksi.

Tutkimuksen reliabelius eli luotettavuus määrittyy siten, että mittaustulokset ovat toistuvia, eli tutkimuksen tulokset ovat ei-sattumanvaraisia. (Hirsjärvi ym. 2007:226.) Tutkimusmateriaali kerättiin kolmella samoja teemoja käsittävällä ryhmähaastattelulla. Samankaltaiset haastattelukysymykset esitettiin kaikille ryhmille noudattaen ennalta määritellyjä teemoja. Kaikissa haastatteluissa esille nousi samankaltaisia aiheita koskien nuorten avun tarvetta ja saadun tuen merkityksellisyyttä nivelvaiheessa. Haastateltaville esitettiin syventäviä kysymyksiä, jotka liittyivät heidän vastauksiinsa ja näin saavutettiin kaikissa haastatteluissa saman syvyyssasteen vastausten suhteen. Haastattelujen tulokset olivat hyvin samankaltaisia ja kaikissa haastatteluissa esille nousi samoja merkityksellisiä teemoja kuten perheen, koulun, yhteisöllisyyden ja vertaistuen merkitys nivelvaiheen tukena. Haastatteluilla saatiin riittävästi materiaalia.

Haastatteluilla kerättyä materiaalia voidaan pitää luotettavana, sillä useammat samankaltaiset haastattelut olisivat tämän näytön perusteella antaneet samankaltaisia tuloksia. Kun tutkimusaineiston sisältö alkaa toistaa itseään eikä tutkimusongelman kannalta saada enää mitään uutta tietoa, on tutkimusaineistossa saavutettu kylläntymispiste eli saturaatio. (Vilkka 2005:127.) Tutkimusaineistolla saavutettiin saturaatiopiste eikä samaa asiaa kartoittavien kysymysten uudelleen esittäminen eri muodossa nostanut enää esille uusia näkökulmia.

Tutkimuksen validius eli pätevyys tarkoittaa sitä, että valitulla tutkimusmenetelmällä on kyky mitata juuri sitä asiaa mitä on tarkoitus tutkia (Hirsjärvi ym.2007:226). Puolistrukturoitu teemahaastattelu mahdollisti haastateltavien vastaamisen kysymyksiin omin sanoin kuvailen omia tuntemuksiaan. Haastateltavat kertoivat avoimesti omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan nivelvaiheen haasteista ja tuen tarpeestaan. Nuoret myös osasivat nimetä selvästi mistä tukitoimista oli ollut heille hyötyä.

Tutkimuksen validiteettikriteerinä voidaan käyttää myös triangulaatiota. Samankaltaisista tutkimuksista voidaan saada erilaisia tutkimustuloksia, joiden tulokset ovat samanaikaisesti voimassa. Tämä johtuu siitä, etteivät tutkimuksessa käytetyt välineet ole neutraaleja. Tutkijoiden asenteet ja heidän käyttämänsä metodit voivat ohjata tutkimustuloksia. Triangulaatio pyrkii vastaamaan tähän ongelmaan. Triangulaatiolla tarkoitetaan toisistaan erilaisten tiedonlähteiden, teorioiden, tutkijoiden ja metodien käyttöä tutkimuksessa. Triangulaatiota on pohdittu usealta eri näkökannalta. On koettu, että triangulaation avulla olisi mahdollista saavuttaa totuus vertailemalla erilaisia metodeja. Tämän tuloksena selviäisi, minkä metodin avulla on mahdollista saavuttaa totuus. Toisen ajattelumallin mukaan triangulaatiolla on mahdollista hankkia tutkimukseen levyttä ja syvyyttä. Tutkimuksen paikkansapitävyyttä ja totuutta se ei tämän ajattelumallin mukaan lisää. Triangulaation käyttö voidaan liittää tutkimuksen paikkansapitävyyden ongelmaan tai tutkittavan ilmiön kokonaisuuden hahmottamiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009:143-145)

Methodinen triangulaatio tarkoittaa useiden metodien käyttöä tutkimuksessa. Voidaan puhua metodien sisäisestä triangulaatiosta tai metodien välisestä triangulaatiosta. Metodien sisäinen triangulaatio tarkoittaa että tutkija valitsee yhden metodin, esimerkiksi haastattelun, mutta kysyy samaa asiaa erityyppisin kysymyksin. (Tuomi ym. 2009:145) Tässä opinnäytetyössä käytössä oli methodinen triangulaatio. Haastateltavilta kysyttiin samaa asiaa erilaisin kysymyksin. Tämä mahdollisti sen, että nuoret pohtivat vastauksiaan samoihin aiheisiin useaan otteeseen. Näin vastauksista saatiin monipuolisia ja niihin saatiin lisää syvyyttä. Haastatteluissa nuoret kertoivat avoimesti nivelvaiheen nostattamista ongelmista sekä pohtivat tuen tarvettaan. Useat samaa tarkoittavat kysymykset saivat haastateltavat käymään tilannetta läpi useaan otteeseen. Näin vastaukset kuvasivat laajemmin nivelvaiheen ongelmia. Metodisen triangulaation käyttö mahdollisti näin myös tutkittavan ilmiön kokonaisuuden hahmottamisen.

Aikaisempien tutkimustulosten samankaltaisuus lisää osaltaan tämän tutkimuksen luotettavuutta. Kettusen (2005) mukaan nuorten vierailut ammatillisissa oppilaitoksissa koetaan hyödyllisinä. Tämä nousi myös keskeisenä teemana esiin haastateltujen nuorten keskuudessa. Sekä tässä että Kettusen tutkimuksessa esiin nousi myös koulumatkan vaikutus valintaan, kun oltiin pyrkimässä lukioon. Molemmissa tutkimuksissa haastatellut nuoret kaipasivat eniten tietoa ammateista ja ammatillisista oppilaitoksista. Kettusen tutkimuksessa nousi esiin myös se, että kiinnostus jollekin alalle vaikutti haastateltavien päätöksen tekoon. Tutkimukseen osallistuneet nuoret kertoivat myös tehneensä päätöksen jatko-opinnoistaan itsenäisesti. Nämä asiat nousivat myös esille tässä tutkimuksessa.

6.4 Johtopäätökset ja kehittämisajatukset

Opinnäytetyön aikana esiin nousi nuorten esille tuomia epäkohtia ohjauksessa sekä parannusehdotuksia. Merkityksellisempänä asiana nuoret nostivat esille tarvitsevansa lisää tietoa ammatillista oppilaitoksista sekä ammateista. Nuoret kokivat, että opinto-ohjaajan ja koulun jakama tieto keskittyi liiaksi lukio-opetukseen. Haastatteluissa nuoret kertoivat kaipaavansa konkreettisempaa tietoa opiskelusta käytännössä. Haastatteluissa tuli esille, että yhdeksäsluokkalaisilla ei ollut konkreettista tietoa siitä mistä eri alojen opinnot koostuvat eivätkä he tienneet mitä eri ammattiryhmät tekevät työkseen. Nuorten olisikin tärkeää saada tietoa elämästä opiskeluiden jälkeen, jotta he pystyisivät tekemään päätöksensä tiedostaen valinnan vaikutukset tulevaisuudessa. Haastatteluissa tuli esille kuinka pitkälle tulevaisuuteen yhdeksäsluokkalaiset ajattelevat. Nivelvaiheen paineita lievittääkseen nuorille olisi hyvä myös kertoa, että heidän valintansa ei tarvitse olla lopullinen eikä se välttämättä määritä heidän loppuelämäänsä. Nuorille olisikin hyvä kertoa jatko-opintojen mahdollisuuksista sekä mahdollisuudesta vaihtaa alaa myöhemmin elämässään.

Yläkoulujen opinto-ohjaajat tekevät erittäin tärkeää ja vaativaa työtä jo nyt resurssiensa äärrirajoilla. Opinto-ohjaajan tärkeä rooli korostui tutkimuksessa. Nuoret pitivät opinto-ohjaajaa tärkeimpänä tiedonlähteenään jatko-opintoja ajatellen. Koska nuoret kaipasivat lisää tietoa päätöksentekonsa pohjalle, kokivat he opinto-ohjaajan tuen riittämättömäksi. Ajatuksena heräsi, olisiko laajemmasta koulujen välisestä yhteistyöstä tukea nuorille sekä helpotusta opinto-ohjaajan työtaakkaan. Nuoret kokivat, ettei opinto-ohjaajalla ole tarpeeksi tietoa toisen asteen oppilaitoksissa tapahtuvasta opetuksesta ja nuorten mielestä heidän saamansa tieto jäi pinnalliseksi. Nuoret itse ehdottivat eri ammattiryhmien esittäytymistä kouluilla, jotta he saisivat tietoa eri ammateista ja elämästä opintojen jälkeen. He ehdottivat myös, että ammattikouluilta tultaisiin kertomaan opiskelumahdollisuuksista tarkemmin ja esittelemään tarjolla olevia linjoja ja suuntautumisvaihtoehtoja. Näin nuoret pääsisivät itse esittämään kysymyksiä itseään kiinnostavista ja askarruttavista aiheista. Pohdintaa herätti, olisiko peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten välistä yhteistyötä mahdollista lisätä tai olisiko mahdollista päivittää nykyisiä yhteistyömalleja. Kysymyksenä heräsi myös, miten opinto-ohjaajat voisivat kehittää työtään vastaamaan paremmin nuorten tämänhetkisiä tarpeita nivelvaiheen aikana. Tämä voisi olla myös jatkossa jonkin opinnäytetyön aihe, jossa kehitetään opinto-ohjaajan toimenkuvaa kyseisessä vaiheessa.

Nuorten hyvinvointia tukeva ja syrjäytymistä ehkäisevä Nuorten kaupunki -hanke pystyy hyödyntämään opinnäytetyötämme. Sujuva siirtyminen koulutusasteelta toiselle ehkäisee syrjäytymistä. Siirtymän pitkittyminen lisää nuorten syrjäytymisen riskiä. Vasalammen (2013) mukaan nuorten nivelvaiheiden tutkiminen ja tukeminen tärkeää, jotta siirtymä koulutustasojen välillä onnistuisi ja näin vähentäisi nuorten syrjäytymisen riskiä. Näimme että opinnäytetyöllä oli mahdollista kartoittaa nivelvaiheen tuen tarvetta ja että opinnäytetyötä on mahdollista käyttää apuna mietittäessä tukitoimia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Nuorten hyvin-

voinnin tukeminen ja syrjäytymisen ehkäisy on ajankohtainen asia, sillä kasvava joukko nuoria kärsii tällä hetkellä psyykkisistä ongelmista ja ovat vaarassa syrjäytyä. Oikein kohdistetuilla tukitoimilla on merkittävä rooli nuorten hyvinvoinnin edistämässä. Oikein kohdistetut tukitoimet ovat tehokas varhaisen puuttumisen väline ja näin pystytään ennalta ehkäisemään ongelmien syntymistä ja helpottamaan siirtymävaihetta.

Opinnäytetyön haastateltavat nuoret nostivat esille myös motivaation merkityksen nivelvaiheessa ja sen vaikutuksen siihen miten paljon he olivat valmiita tekemään päästäkseen haluamaansa oppilaitokseen. Nuoret korostivat kuinka tärkeää heidän on saada tietoa tulevista oppilaitoksista ja ammateista. Johtopäätöksenä tutkimukselle on, että tiedon turvin nuoret pystyivät rakentamaan päätöksensä itsenäisesti. Tämä motivoi nuoria ja nuorten oma motivaatio puolestaan helpotti nivelvaiheen stressiä. Vasalampi (2012) on tutkinut myös motivaation merkitystä nuorten siirtyessä peruskoulusta toisen asteen oppilaitoksiin. Vasalammen (2012) tutkimuksen mukaan nuori, joka päätyi taitojaan ja mielenkiinnon kohteita vastaavaan koulutusympäristöön, koki saavuttavansa paremmin koulunkäynti tavoitteensa ja tämän myötä myös keskeytti opintonsa epätodennäköisemmin. Vasalammen (2012) tutkimuksen tulokset osoittivat nuorten sisäisen motivaation auttavan nuoria edistymään opinnoissaan paremmin ja se myös lisäsi nuorten hyvinvointia. Tästä syystä nuorten olisi tärkeää saada mahdollisimman paljon tietoa ennen päätöksen tekoa siirtyessään perusopetuksen piiristä toisen asteen oppilaitoksiin. Nuoren oma motivaatio kannustaa nuorta eteenpäin elämässä ja tämän vuoksi nuoren motivaation tukeminen kaikin tavoin on tärkeää.

Lähteet

- Aaltonen, M. & Ojanen, T. & Vihunen, R. & Vilén, M. 2007. Nuoren aika. 2.-3.painos. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Aho, S. 2002. Vertaistuki koulukiusaamistilanteissa, Tukioppilaiden käsityksiä mahdollisuuksistaan vaikuttaa koulukiusaamisongelmaan. Puheviestinnän pro gradu- tutkielma. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 7.4.2014.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11298/G0000085.pdf?sequence=1>
- Bodroff, S. & Sax, C. L. 2010. The effects of peer tutoring interview skills training with transition-age youth with disabilities. *Journal of Vocational Rehabilitation* 33, 143-157. Viitattu 11.4.2014.
<http://web.b.ebscohost.com.nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=04fedd3a-5bca-497c-a3a6-b6880f3b45b4%40sessionmgr115&vid=28&hid=108>
- Eskelä-Haapanen, S. & Vasalampi, K. 2013. 20. Koulutukselliset nivelvaiheet varhaiskasvatuksesta toisen asteen opintoihin. Kasvatustieteen päivät 21.-22.22.2013. Jyväskylän yliopisto. Viitattu: 22.3.2014 <https://www.jyu.fi/edu/kasvatustieteen-paivat-2013/rinnakkaiset-teemaryhmat-symposiumit-ja-tyopajat/rinnakkaiset-teemaryhmat/21.-koulutukselliset-nivelvaiheet-varhaiskasvatuksesta-toisen-asteen-opintoihin>
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen 3. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7.painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P., 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Holm, J., Huuskonen, P., Jyrkämä, O., Karnell, S., Laimio, A., Lehtinen, I., Myllymaa, T. & Vahtivaara, J-N. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA. Viitattu: 8.4.2014. http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf
- Kainulainen, L. 2014. Koettu yhteisöllisyys - Tutkimus yhteisöllisyydestä koululuokassa ja nuorten arjen politiikasta nuorten yhteisöissä. Pro gradu -tutkielma. Johtamiskorkeakoulu, Ympäristön ja alueiden politiikka. Tampereen yliopisto. Viitattu: 26.3.2014.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/95064/GRADU-1394628818.pdf?sequence=1>
- Kettunen, S-L. 2005. Peruskoulusta toiselle asteelle -nivelevaihe Espoossa. Opinto-ohjaajien ja opiskelijoiden näkemyksiä nivelevaiheen ohjauksen nykytilasta. Ohjauksen Koulutus ja Tutkimus Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä ISSN 1796-4717. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.3.2014.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18055/URN_NBN_fi_jyu-2006268.pdf?sequence=1
- Kiuru, K. 2013. Helsingin Sanomat. 3.8.2013. Toisen asteen opintojen ensimmäinen vuosi pakolliseksi. Pääkirjoitus. Viitattu 15.4.2014.

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/Opetusministeri+Toisen+asteen+opintojen+ensimmäinen+v uosi+pakolliseksi/a1375414466647>

Koivula, M. 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 7.4.2014.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/23627/9789513938925.pdf?sequence>

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 3.painos. Vantaa: Hansaprint.

Lindfors, P. 2007. Tutkimuksia, kokemuksia ja ajatuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista. Psykoterapia 25(1), 21-37. Viitattu: 26.3.2014. <http://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/lindfors107.htm>

Linna, M. & Blom, H. & Hirvola, M. & Olenius, T. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriö. Viitattu: 22.3.2014. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_270_tr33.pdf?lang=fi

Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2007-2009. Keskinuoruuden kasvu ja kehitys - vanhempi nuoren kasvun tukena. Viitattu: 13.2.2014. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/cf950c76b1368bbea48bccb42b946c20/1396953892/application/pdf/11828266/MLL%20-%20Keskinuoruuden%20kasvu%20ja%20kehitys.pdf>

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. 1. laitos, 1. painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Multsilta, C. 2011. Yhteisöllisyys ihanteena, vertaistuki voimavarana. Opiskelijoiden käsityksiä yhteisöllisestä oppimisesta yliopistossa. Pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteen laitos. Jyväskylän yliopisto. Viitattu: 26.3.2014.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37863/URN_NBN_fi_jyu-201205201687.pdf?sequence=5

Opetushallitus, 2012. Yhteisöllisyys ja osallisuus. Oppilas- ja opiskelijahuollon opas. Viitattu 26.3.2014.
http://www.oph.fi/terveyden_hyvinvoinnin_ja_turvallisuuden_edistaminen/yhteisollisyys_ja_osallisuus

Pitkäranta, A. 5.2.2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle työkirja. Satakunnan AMK. Viitattu: 13.2.2014.
http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf

Sairaanhoitajaliitto, 2014. Sairaanhoitajan eettiset ohjeet. Viitattu 27.5.2014.
https://www.sairaanhoitajaliitto.fi/sairaanhoitajan_tyo_ja_hoitotyon/sairaanhoitajan_tyo/sairaanhoitajan_eettiset_ohjeet/

Sollman, A. & Tuominen, A-L. 2004. Ota Koppi, Ehkäisevän työn käytännön opas kouluille ja yhteistyöverkostoille. Vantaa: Dark Oy

Tampereen teknillinen yliopisto. Kysely- ja haastattelumenetelmät. Verne liikenteen tutkimuskeskus. Tampere. Viitattu: 20.2.2014.
<https://www.tut.fi/verne/tutkimusmenetelmat/kysely-ja-haastattelumenetelmat/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010. Neuvoa-antavat. Päihdetyötä tekeville. Vertaistuki päihdeongelmissa. Viitattu: 6.11.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/vertaistuki

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2014. Kasvun kumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Keinoja tukea nuoria - nuorten omissa ympäristöissä. Viitattu 15.4.2014.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lasten/nuorten/keinoja_tukea_nuoria_nuorten_omissa_ymparistoissa

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6., uudistettu laitos. Livonia Print, Latvia: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtavaara, M. 2014. Helsingin Sanomat 14.4. 2014. Imatra loi perheiden avuksi toimivan mallin. Viitattu: 15.4.2014.
<http://www.hs.fi/kotimaa/Imatra+loi+perheiden+avuksi+toimivan+mallin/a1397361775244>

Vasalampi, K. 2012. Appraisals of education-related goals durin educational transitions in late adolescence, Concequences for academic well-being and goal attainment. Väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 11.4.2014.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/39935/978-951-39-4853-5.pdf?sequence=1>

Vasalampi, K. 2013. Nuorten koulutustavoitteet ja kouluhyvinvointi opintojen nivelvaiheissa. Psykologia 3/2013. Viitattu: 22.3.2014. <http://www.psykologia.fi/arkisto/vanhat-numerot/lehtien-otteita/163-otteita-lehdesta-03-2013/lectio-praecursoria/324-nuorten-koulutustavoitteet-ja-kouluhyvinvointi-opintojen-nivelvaiheissa>

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yle Uutiset 2014. Muuttaako oppivelvollisuusian nostaminen mitään? Viitattu 15.4.2014.
http://yle.fi/uutiset/muuttaako_oppivelvollisuusian_nostaminen_mitaan/7170210

Taulukot

Taulukko 1: Esimerkki aineiston pelkistamisestä.....	21
Taulukko 2: Esimerkki ryhmittelystä	22
Taulukko 3: Esimerkki teoreettisten käsitteiden luomisesta.....	23
Taulukko 4: Esimerkki yläluokkien yhdistämisestä pääluokiksi	24

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa.....	47
Liite 2: Tiedote opiskelijoille	48
Liite 3: Haastattelulupa.....	49
Liite 4: Teemahaastattelurunko.....	51

Liite 1: Tutkimuslupa

Vantaa

Viranhaltijapäätös § 6/2014 sivu 1 (2)

23.01.2014 VD/168/13.00.00/2014

Sivistystoimi /
Perusopetuksen johtaja Kalo Ilkka**Nivelvaiheen tuen tarve siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta toisen asteen oppilaitoksiin nuorten itsensä kokemana**

Sanna Sipilä ja toisena hakijana Elina Loijas hakevat tutkimuslupaa opinnäytetyötensä varten (Laurea AMK). Opinnäytetyön nimenä on Nivelvaiheen tuen tarve siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta toisen asteen oppilaitoksiin nuorten itsensä kokemana.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää millaista tukea nuoret kokevat itse tarvitsevansa yläkoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tämän lisäksi selvitetään mitkä tukimuodot ovat konkreettisesti tukeneet nuoria ja onko heidän saamansa tuki auttanut selviytymään nivelvaiheen yli. Tarkoitus on myös selvittää onko heidän saamansa tuki auttanut heitä heidän elämäntilanteissaan sekä toimiiko heidän saamansa tuki apuna syrjäytymisen ehkäisyssä. Kohderyhmänä on yläkoulusta toisen asteen oppilaitoksiin siirtyvät, nivelvaiheessa olevat 15-18 vuotiaat nuoret.

Tutkimus toteutetaan n. 15 nuorelle. Tutkimuksen tekemisestä on sovittu koulun rehtorin sekä opinto-ohjaajan kanssa.

Päätös

Päätän myöntää Sanna Sipilälle ja Elina Loijakselle luvan tehdä opinnäytetyön aiheesta Nivelvaiheen tuen tarve siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta toisen asteen oppilaitoksiin nuorten itsensä kokemana.

Päätän myös, että valmis tutkielma tulee toimittaa sähköisenä pdf-muodossa osoitteeseen: kirjaamo@vantaa.fi

Tutkimuksen tekeminen edellyttää, että asiasta sovitaan yksikönjohtajan tai vastaavan kanssa ja mikäli kyseessä on alle 18-vuotiaita koskeva tutkimus, pyydetään huoltajan suostumus. Tutkimuksella kerättyjä tietoja saa käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Tutkijat ovat lain mukaan salassapitovelvollisia tutkimuksessa tietoonsa saamien yksilöiden tai perheiden koskevien asioiden suhteen.

Päiväys	Vantaa 23.01.2014
Allekirjoitus	
Nimen selvennys	Kalo Ilkka
Virka-asema	Perusopetuksen johtaja
Täytäntöönpano:	Sanna Sipilä Elina Loijas

Oikaisuvaatimusohjeet

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus tehdään Vantaan opetuslautakunnalle, postiosoite: Vantaan kaupunki, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa, Tikkurila tai sähköpostitse osoitteella: kirjaamo@vantaa.fi

Liite 2: Tiedote opiskelijoille

Hei!

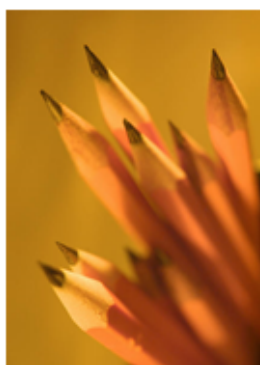
6.2.2014

Haluaisitko tulla kertomaan ajatuksistasi liittyen peruskoulun päättymiseen ja jatko-opiskelupaikan valintaan?

Voi olla että sinulla on jo selvät suunnitelmat tulevaisuuden ja opintojen suhteen tai sitten et vielä tiedä lainkaan mitä haluaisit tulevaisuudessa tehdä!

Olisitko kiinnostunut kertomaan meille millaista apua ja tukea kokisit tarvitsevasi päätöksen teossa tai mitkä asiat ovat auttaneet sinua jo tekemään päätöksesi?

Teemme opinnäytetyönämme tutkimusta nuorten tuen tarpeesta nuorten itsensä kokemana siirryttäessä peruskoulusta toisen asteen oppilaitoksiin. Etsimme haastateltavia osallistumaan ryhmähaastatteluun ja keskustelemaan siitä, millaista tukea nuoret itse kokisivat tarvitsevansa päätöksen tekoon. Haastattelu itsessään kestäisi n.1 tunnin ja tarjolla tietysti kahvit ja pullat!

Ilmoitathan opettajallesi/oppilaanohjaajille mikäli olet kiinnostunut asiasta? Kokemuksesi on meille arvokas ja voisi jatkossa olla avuksi seuraaville samoja asioita pohtiville nuorille. Haastattelua varten tarvitsisimme vielä huoltajan luvan. Haastatteluun osallistuville toimitamme lupalapun kotiin allekirjoitettavaksi.

Terveisin:

Tikkurilan Ammattikorkeakoulu Laurean opiskelijat
Sanna Sipilä ja Elina Loijas

Liite 3: Haastattelulupa

HAASTATTELULUPA:

6.2.2014

Tiedote ----- yläkoulun lasten vanhemmille

Hei vanhemmat,

Olemme kaksi hoitotyönopiskelijaa Tikkurilan Laureasta. Valmistuttuamme saamme sairaanhoitajan sekä terveydenhoitajan pätevyydet. Teemme parhaillamme opinnäytetyötä nimellä ” Nivelvaiheen tuen tarve siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta lukioon nuorten itsensä kokemana” ja etsimme nuoria yläkouluikäisiä haastateltaviksi. Olemme tehneet yhteistyösopimuksen ----- yläkoulun kanssa. Yhteistyöhenkilömme yläkoulusta on Opinto-ohjaaja. Olemme saaneet tutkimusluvut opinnäytetyötämme varten Vantaan Kaupungilta.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää millaista tukea nuoret kokevat itse tarvitsevansa yläkoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tämän lisäksi selvitämme mitkä tukimuodot ovat konkreettisesti tukeneet heitä ja onko nuorten saama tuki auttanut heitä selviytymään nivelvaiheen yli. Näiden lisäksi selvitämme onko heidän saamansa tuki auttanut heitä heidän elämäntilanteessaan sekä toimiko heidän saama tuki apuna syrjäytymisen ehkäisyssä. Opinnäytetyömme kuuluu osaksi Nuorten Kaupunki -hanketta. Nuorten kaupunki -hanke on Tikkurilan Laurean monialainen työelämä yhteistyöhanke jolle haetaan myös ulkopuolista rahoitusta. Hanke rakentuu nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden ympärille erityisesti nivel- ja siirtymävaiheissa (päiväkoulu/koulu, ala/yläkoulu, yläkoulu/2.aste). Hankkeessa tutkitaan, selvitetään ja kehitetään nuorten hyvinvoinnin, tukemisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn mahdollisuuksia osallisuuden, vertaistuen, yhteisöllisyyden ja koutsauksen näkökulmasta. Laurean opiskelijat ovat mukana alusta asti mukana kehittämässä hanketta ja toimintaa.

Aiomme toteuttaa opinnäytetyömme kvalitatiivisena tutkimuksena ja tutkimuksen toteutamme puolistrukturoidun ryhmähaastattelun keinoin. Haemme haastateltaviksi kolmeen ryhmäämme (5 opiskelijaa/ryhmä) ryhmiimme henkilöitä, jotka ovat valmiita ja halukkaita keskustelemaan aiheesta. Haastateltavat koostuisivat sekä tytöistä että pojista. Yhden haastattelun kesto on maksimissaan yhden tunnin. Kaikki haastattelut tapahtuvat koulun tiloissa opiskelijoiden koulupäivän aikana. Opinto-ohjaaja on luvannut auttaa meitä haastateltavien löytämisessä ja hän on luvannut lähettää tämän kyselylomakkeen niille opiskelijoille, keiden katsoo olevan sopivia osallistujia. Haastattelut pyritään suorittamaan helmi-maaliskuun aikana 2014.

Haastattelut tullaan nauhoittamaan ääninauhurilla, jotta aineiston analysointi olisi mahdollista. Turvaamme tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin, emmekä julkaise haastateltavien tai oppilaitosten nimiä opinnäytetyössämme. Haastattelu perustuu vapaaehtoisuuteen ja haastateltavalla on oikeus ja mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta missä tahansa projektin vaiheessa.

Mikäli Sinulla heräsi kysymyksiä tai ajatuksia liittyen opinnäytetyöhömmme/haastatteluun oletan herkästi yhteydessä. Vastaamme mielellämme kaikkiin kysymyksiin.

Täytättehän haastattelulupahakemuksen 24.2.2014 mennessä. Opinto-ohjaaja kerää täytetyt haastatteluluvat. Aloitamme haastattelut heti, kun saamme riittävästi haastateltavia kasaan.

Yhteistyöterveisin:

Elina Loijas, hoitotyönopiskelija Tikkurilan Laurea
Tikkurilan Laurea
elina.loijas@laurea.fi

Sanna Sipilä, hoitotyönopiskelija
sanna.sipila@laurea.fi

Opinnäytetyön ohjaajaopettaja:

Eija Okker-Tikkunen
eija.okker-tikkunen@laurea.fi
01300 Vantaa
Puh. (09) 8868 7300
Fax. (09) 8868 7301

Laurea Tikkurila
Ratatie 22

HAASTATTELULUPA:

Annamme luvan, että lapsemme: _____

saa osallistua Laurean opiskelijoiden, Elina Loijaksen sekä Sanna Sipilän, toteuttamaan ryhmähaastatteluun (5 opiskelijaa/ryhmä). Haastattelu toteutetaan ----- yläkoulun tiloissa opiskelijoiden koulupäivien aikana helmi-maaliskuun 2014 aikana. Haastattelu kestää maksimissaan yhden tunnin. Ryhmähaastattelu kuuluu opiskelijoiden opinnäytetyöhön. Haastattelu tullaan nauhoittamaan ääninauhurille. Turvaamme tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin, emmekä julkaise haastateltavien tai oppilaitosten nimiä opinnäytetyössämme. Haastattelu perustuu vapaaehtoisuuteen ja haastateltavalla on oikeus ja mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta missä tahansa projektin vaiheessa.

Haastatteluluvan palautus opinto-ohjaajalle 24.2.2014 mennessä.

Ystävällisin terveisin Tikkurilan Laurean opiskelijat:

Elina Loijas ja Sanna Sipilä

Liite 4: Teemahaastattelurunko

Tutkimuskysymykseen 1 liittyvät teemat:

- Asiat mitkä mietityttävät
- Nuorten kokema tuen tarve (mihin kaikkeen nuoret kokevat tarvitsevansa apua?)
- Keneltä nuoret kokevat voivansa saada apua
- Mistä nuoret kokevat voivansa saada apua
- Tiedon tarve jatko-opiskelupaikasta

Tutkimuskysymykseen 2 liittyvät teemat:

- Tarjolla olevat tuet ja niiden merkitykset päätöksentekoon
- Merkityksellinen saatu apu
- Yksittäinen tärkeä asia

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ

1. SOPIJAPUOLET JA YHTEYSTIEDOT

1.1 Opinnäytetyön tekijä(t) ja yhteystiedot

- Sanna Sipilä, sanna.sipila@laurea.fi
- Elina Loijas, elina.loijas@laurea.fi

1.2 Työelämän yhteyshenkilö ja yhteystiedot

2. OPINNÄYTETYÖ

2.1 Opinnäytetyön aihe ja tarkoitus ja jos on osa laajempaa hanketta, yhteys sen tavoitteisiin.

Aihe: Nivelvaiheen tuen tarve siirryttäessä yhdeksänneltä luokalta lukioon nuorten itsensä kokemana.

Tarkoitus: Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää millaista tukea nuoret kokevat itse tarvitsevansa yläkoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tämän lisäksi selvitämme mitkä tukimuodot ovat konkreettisesti tukeneet heitä ja onko nuorten saama tuki auttanut heitä selviytymään nivelvaiheen yli. Näiden lisäksi selvitämme onko heidän saamansa tuki auttanut heitä heidän elämäntilanteessaan sekä toimiko heidän saama tuki apuna syrjäytymisen ehkäisyssä.

Hanke: Nuorten Kaupunki-hanke.

Hankeen tavoite ja tarkoitus: Nuorten kaupunki -hanke on Tikkurilan Laurean monialainen työelämä yhteistyöhanke jolle haetaan myös ulkopuolista rahoitusta. Hanke rakentuu nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden ympärille erityisesti nivel- ja siirtymävaiheissa (pk/koulu, ala/yläkoulu, yläkoulu/2.aste. Hankkeessa tutkitaan, selvitetään ja kehitetään nuorten hyvinvoinnin tukemisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn mahdollisuuksia osallisuuden, vertaistuen, yhteisöllisyyden ja koutsauksen näkökulmasta. Laurean opiskelijat ovat mukana alusta asti mukana kehittämässä hanketta ja toimintaa.

3. TYÖELÄMÄN YHTEYSHENKILÖN ROOLI OPINNÄYTETYÖSSÄ

(Esim. tausta-aineistojen, tilojen ja materiaalien käyttö, avustaminen haastateltavien hankinnassa, osallistuminen opinnäytetyön ohjaamiseen, arviointiin jne.)

Avustaa haastateltavien hankinnassa.

4. OPISKELIJAN VASTUUT

4.1 Sitoudun toimimaan tutkimus- ja ammattieettisten periaatteiden mukaisesti. Sitoudun pitämään luottamuksellisena tiedonhankinnan yhteydessä saamani yksityishenkilöitä koskevat tiedot ja sellaiset asiakirjat ja aineistot, jotka pitää niiden luonteen ja niihin liittyvän ilmeisen salassapitointressin vuoksi ymmärtää luottamuksellisiksi.

4.2 Opiskelijan muut vastuut

- Sitoudumme noudattamaan yhdessä sopimiamme aikatauluja.

5. MUUTA MAHDOLLISTA SOVITTAVAA

Tätä sopimusta on tehty kaksi samanlaista kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Vantaa 19.12.2013

Paikka ja päiväs

Osapuolten allekirjoitukset

Sanna Sipilä

ELINA LOUVAS